

บทที่ 7

การบริโภคสัญญาและการสร้างความโดดเด่นทางสังคมผ่านสวน

ภายใต้กระบวนการสร้างความแตกต่างที่โดดเด่นของสวนแต่ละแห่งและการให้ความหมายที่หลากหลายของเจ้าของสวนทั้ง 10 คน แสดงให้เราเห็นว่า เจ้าของสวนที่เป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มเดียวกัน แท้จริงแล้วเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายซ่อนอยู่ การศึกษาชนชั้นทางสังคมผ่านการสร้างสวนในบ้านจึงไม่อาจศึกษาที่ความเหมือนกันของคนที่อยู่ในชนชั้นเดียวกันเพียงอย่างเดียว สวนที่แตกต่างและมีความหมายที่หลากหลายชวนเราพิจารณาต่อไปว่า สวนที่หลากหลายของคนที่อยู่ในชนชั้นเดียวกันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ซึ่งข้อเสนอนี้ที่ผู้ศึกษาหยิบยกมากล่าวถึงในบทที่ 7 นี้ก็คือ ความหลากหลายของความหมายของสวนแต่ตัวตนที่เจ้าของสวนแสดงออกผ่านสวนเป็นกระบวนการที่ก่อตัวขึ้นท่ามกลางความหลากหลายของสมาชิกของชนชั้นกลาง

กลุ่มชนชั้นกลางที่ดูราวกับเป็นเนื้อเดียวกัน

การพิจารณาชนชั้นทางสังคมในบริบทของสังคมไทย ที่ระบบการสืบเชื้อสายจากชนชั้นกษัตริย์ยังคงมีบทบาทในการกำหนดสถานภาพทางสังคมของผู้คนในสังคมด้วยการนำเอารูปแบบการแบ่งชนชั้นทางสังคม 3 กลุ่ม (ชนชั้นกรรมพี ชนชั้นกรรมพิน้อย และชนชั้นแรงงาน) ที่บุรดิเยอใช้ในการแบ่งคนในสังคมฝรั่งเศสที่ผ่านการปฏิวัติฝรั่งเศสและเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่อย่างเต็มตัวจึงไม่อาจนำมาใช้วิเคราะห์กลุ่มชนชั้นในสังคมไทยได้อย่างแนบสนิทกัน

ผู้ศึกษาจึงนำเกณฑ์การพิจารณาชนชั้นกลางในสังคมไทยในลักษณะของการตัดทอนสิ่งที่ไม่ใช่ออกไป นั่นก็คือ ชนชั้นกลางไม่ใช่ชนชั้นขุนนางหรือสืบเชื้อสายจากชนชั้นกษัตริย์ (Jonathan Sperber 1997 ใน ธเนศ วงศ์ยานนาวา 2550 : 13) และไม่ได้เป็นราชินิกุล ในขณะที่เดียวกันชนชั้นกลางก็ไม่ใช่ชนชั้นแรงงานที่ใช้แรงกายในการทำมาหาเลี้ยงชีพ อย่างเช่นคนงานที่มีเงินเดือนหลัก 4,000-6,000 บาท หรือ เกษตรที่รับจ้างทำนาในที่ดินของผู้อื่น สิ่งที่ยังคงเหลืออยู่ตรงกลางก็คือชนชั้นหนึ่งที่ก้าวเข้าสู่ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งภาครัฐ โดยใช้ความรู้และความสามารถเฉพาะทางในการทำงาน ด้วยเกณฑ์การแบ่งเช่นนี้ เจ้าของสวนสวยงามจึงถูกนับรวมว่าเป็นสมาชิกของชนชั้นกลางในสังคมไทยเช่นกัน

ชนชั้นกลางคือชนชั้นที่คลุมเครือและอยู่ในตำแหน่งที่ย้อนแย้งกันเอง ความคลุมเครือดังกล่าวทำให้ชนชั้นกลางเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายและยากต่อการวิเคราะห์อย่าง

เฉพาะเจาะจง ในการศึกษากลุ่มชนชั้นกลางโดยการหาลักษณะร่วมเพื่อนำไปสู่การหาคุณสมบัติบางอย่างที่เป็นคุณลักษณะที่ชนชั้นกลางครอบครองด้วยกัน (Bourdieu 1979 : 101) ตามข้อเสนอของบูร์ดิเยอจึงเป็นวิธีการที่มีข้อจำกัดในการนำมาใช้

ความหมายของชนชั้นที่บูร์ดิเยอเสนอไว้ว่าชนชั้นคือ “กลุ่มของผู้กระทำที่อยู่ภายใต้สภาวะเงื่อนไขที่เหมือนกันยอมรับเงื่อนไขแบบเดียวกัน และอยู่ภายใต้ระบบที่สร้างแนวโน้มทำให้เกิดการกระทำแบบเดียวกัน จึงมีปฏิบัติการที่เหมือนกัน” นอกจากนี้คนที่อยู่ในชนชั้นเดียวกันยัง “ครอบครองคุณลักษณะบางอย่างเหมือนกันไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินสมบัติที่สามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน เช่น สินค้า อำนาจ และทรัพย์สินสมบัติที่แฝงฝังอยู่ในร่างกาย เช่น อุนิสัยเฉพาะของแต่ละชนชั้น” (Bourdieu 1979 : 101) อาจทำให้เรามองเห็นความเป็นชนชั้นเดียวกันของชนชั้นกลางที่เป็นเจ้าของสวน

ตารางสรุปข้อมูลเบื้องต้นของกรณีศึกษาในบทที่ 5 แสดงให้เราเห็นว่ากลุ่มเจ้าของสวนสวยงามเป็นกลุ่มคนที่มีช่วงอายุใกล้เคียงกันหรืออยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกัน ทุกคนได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี และประกอบอาชีพที่ค่อนข้างอิสระ

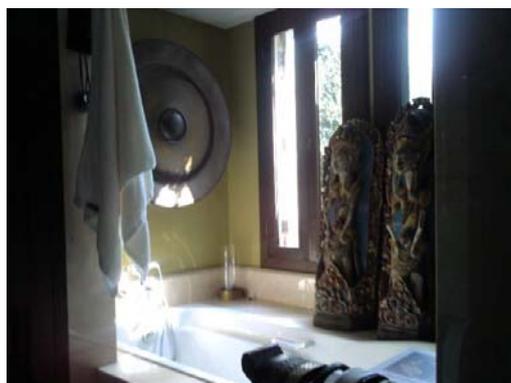
กลุ่มเจ้าของสวนที่มีอายุไม่แตกต่างกันแสดงให้เราเห็นว่าพวกเขาเหล่านั้นได้รับรู้ประสบการณ์และผ่านบริบททางสังคมที่คล้ายคลึงกัน บริบททางสังคมที่ส่งผลต่อการสร้างสวนสวยงามในบ้านของพวกเขา ก็คือ การเกิดหนังสือบ้านและสวนใน พ.ศ.2519 และวงการไม้ดอกไม้ประดับที่เริ่มคึกคักขึ้นในบริบทของสังคมไทย การเกิดขึ้นของสาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรมในประเทศไทยซึ่งถูกนำเข้ามาผ่านหลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์ (ธนาศรี 2549 : 55) และสภาพสังคมไทยแบบสังคมสมัยใหม่ (modernity)

นอกจากนี้ข้อมูลที่อยู่ในเรื่องราวของเจ้าของสวนยังตอกย้ำถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันของเจ้าของสวนที่เป็นชนชั้นกลางกลุ่มนี้ ยกตัวอย่างเช่น อาชีพของเจ้าของสวนที่เป็นอาชีพในภาคเอกชนซึ่งที่สามารถทำให้เจ้าของสวนเป็นคนที่มีความรู้ทางเศรษฐกิจที่ดี การเป็นเจ้าของรถยนต์ส่วนตัวที่มีราคาแพง ดังที่ผู้ศึกษาไม่เคยเห็นรถ ‘เก่าๆ’ หรือรถยนต์คันเล็กๆ อย่าง ‘ฮอนด้า ซิตี้’ และ ‘โตโยต้า ซิลฟูน่า’ จอดอยู่ในโรงจอดรถในบ้านเลย รถยนต์ของเจ้าของสวนเป็นรถยนต์คันใหญ่หรือรถที่มีระดับอย่าง รถโตโยต้าฟอร์จูนเนอร์ รถฮอนด้า CR-V รถฮอนด้า แอคคอร์ด รถบีเอ็ม รถโฟล์คสวาเกนนิวบีเทิล ฯลฯ บ้าน (และสวน) ที่มีราคาค่อนข้างสูงและมีการลงทุนเสริมแต่งเพิ่มเติม เป็นต้น

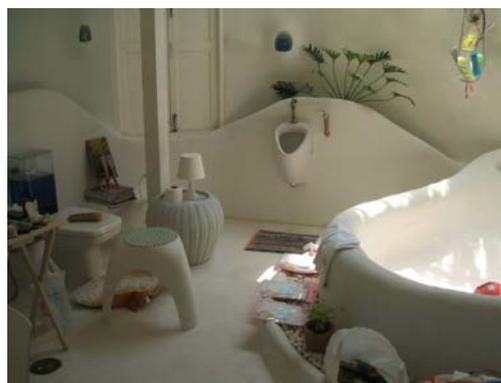
นอกจากนี้ สมาชิกของชนชั้นนี้ต่างให้ความสำคัญกับการจัดสวนสวยงาม พวกเขาต่างเห็นว่า ‘เมื่อมีบ้านก็ต้องมีสวน’ และลง ‘ทุน’ / ลง ‘แรง’ กับการสร้างสวนให้มีความสวยงาม ซึ่งเป็น

สิ่งที่สอดคล้องกับการมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่ให้ความสำคัญกับการอยู่อาศัยอย่างมีสุนทรียะที่คนชั้นกลางมักให้คุณค่า ความคล้ายคลึงกันของรูปลักษณะของห้องน้ำหรือการมีรูปแบบการใช้ชีวิตเพื่อความสุนทรีย์ผ่านการออกแบบและการใช้ห้องน้ำ

ความคล้ายคลึงกันที่ผู้ศึกษาพบคือ ห้องน้ำของเจ้าของส่วนใหญ่มักเป็นห้องน้ำที่แยกเป็นสัดส่วนระหว่างโซนเปียกและโซนแห้ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการใช้ชีวิตที่ให้ความสำคัญกับเรื่องมาตรฐานความสะอาดที่เหนือกว่า และวิถีคิดแบบ ‘ห้องน้ำฝรั่ง’ ที่ชนชั้นกลางให้คุณค่าการออกแบบและการใช้ห้องน้ำอย่างสุนทรีย์ปรากฏผ่านการออกแบบและตกแต่งห้องน้ำราวกับว่าเป็นพื้นที่บ้าน ดังจะเห็นจาก ห้องน้ำของพี่เมฆที่ได้รับการตกแต่งด้วยประติมากรรมไม้แกะสลักและเป็นห้องที่ใช้งานได้มากกว่าห้องน้ำ เหมือนที่พี่เมฆเล่าว่า “ห้องน้ำเพิ่มเติมให้มันมีขึ้นมาเพราะเราอยู่ในห้องน้ำนาน เรามีความสุขจะตาย ตอนเช้า ๆ ก็ทำใหญ่ ๆ ไปได้เลย” ห้องน้ำบ้านพี่แจ๊ค-พี่จ๊อบที่มีขนาดใหญ่และมีเฟอร์นิเจอร์ในบ้านหลายอย่างในห้องน้ำอย่างเช่นเก้าอี้ โคมไฟ โต๊ะเครื่องแป้ง การที่มีโคมไฟระย้า ผ้าม่านสีเหลืองและหน้าต่างไม้ในห้องน้ำสไตล์วินเทจของพี่นพ

ห้องน้ำพี่เมฆสำหรับการใช้เวลาอยู่นานๆในห้องน้ำ

ห้องน้ำพี่แจ๊คที่มีเฟอร์นิเจอร์เหมือนในบ้าน

ห้องน้ำพี่นพที่ตกแต่ง
เหมือนห้องหนึ่งของบ้าน

รวมทั้งความมีสุนทรียะด้วยการออกแบบห้องน้ำราวกับเป็นพื้นที่สวน ดังจะเป็นได้จากการเอาธรรมชาติมาตกแต่งภายในห้องน้ำ ไม่ว่าจะเป็น ห้องน้ำบ้านพีเอ็งที่นำเอาแจกันดอกไม้และกระถางต้นไม้มาประดับในห้องน้ำ ห้องน้ำบ้านพีออร์ที่แบ่งโซนหนึ่งของห้องน้ำเป็นพื้นที่สวนหินที่ปลูกไม้ใบที่เติบโตในที่ร่มได้

แจกันและกระถางต้นไม้ในห้องน้ำ

สวนในห้องน้ำ

ความคล้ายคลึงกันของกลุ่มชนชั้นกลางอาจทำให้เราเข้าใจราวกับว่าชนชั้นกลางอย่างเจ้าของสวนคือกลุ่มคนที่มีความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน แต่ความคล้ายอาจนำมาใช้กับการศึกษาชนชั้นกลางได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ถึงแม้ว่าชนชั้นกลางอย่างเจ้าของสวนจะมีพฤติกรรมการจัดสวนที่สวยงามในบ้าน ใช้ชีวิตในบ้านอย่างมีสุนทรียะ มีการศึกษาในระดับไล่เลี่ยกัน และมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี แต่ข้อมูลของเจ้าของสวนแต่ละคนก็แสดงให้เห็นว่า เจ้าของสวนทุกคนไม่ได้ครอบครองลักษณะบางอย่างร่วมกัน ดังที่บุรดิเยอได้เสนอไว้ทั้งหมด

‘ผู้ดีเก่า’ และ ‘คนรวยใหม่’

หากเราพิจารณาลงในรายละเอียดของเจ้าของสวนแต่ละคน รวมทั้งพิจารณาย้อนกลับไปที่มีภูมิหลังทางครอบครัวของเจ้าของสวน เราจะพบว่า ลักษณะของเจ้าของสวนที่เป็นสมาชิกของชนชั้นกลางนั้นมีความแตกต่าง/หลากหลายเป็นอย่างมาก

การย้อนกลับไปดูภูมิหลังทางครอบครัวทำให้ผู้ศึกษามองเห็นความหลากหลายที่ไม่เป็นเนื้อเดียวกันของเจ้าของสวน ท่ามกลางเจ้าของสวนที่เป็นชนชั้นกลางและมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีเหมือนกัน ผู้ศึกษามองเห็นความแตกต่างระหว่าง ‘กลุ่มผู้ดีเก่า (old rich)’ และ ‘กลุ่มคนรวยใหม่ (new rich)’ ในกลุ่มชนชั้นกลาง

กลุ่มผู้ดีเก่า ที่แตกต่างจากเจ้าของสวนคนอื่นๆคือ พีแจ็ค ซึ่งมีบ้านที่เป็นมรดกของคุณปู่คุณย่าย่านสุขุมวิท ซึ่งเป็นย่านคนรวยเก่าของกรุงเทพฯ

ส่วนกลุ่มคนรวยใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่ารุ่นพ่อแม่ของตนเอง ซึ่งก็คือ พี่เอ็ง พี่ปอ-พี่ออย พี่ชัย พี่นพ พี่อร พี่นนท์ พี่กฤษณ์ พี่เมฆและพี่น้อง เจ้าของสวนนเหล่านี้เติบโตมาในครอบครัวที่พ่อหรือแม่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพ่อหรือแม่ที่ประกอบอาชีพค้าขาย เจ้าของสวนกลุ่มนี้ต่างแยกออกมาสร้างบ้าน บ้านและสวนบนพื้นที่ใหม่ของตนเองในย่านชานเมือง

ลักษณะความเป็นผู้ดีเก่าของพี่แจ้ก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้เราเห็นถึงความแตกต่างระหว่างผู้ดีเก่ากับคนรวยใหม่ได้เป็นอย่างดี อาชีพประธานสภาของคุณปู่ อาชีพของพ่อที่บริษัทที่ดูแลการปลูกป่าทดแทน และอาชีพทันตแพทย์ของคุณแม่บ่งบอกถึงสายตระกูลเก่าของผู้ดีเก่าที่เจ้าของสวนคนอื่นๆไม่มี

การศึกษาของพี่แจ้ก็แตกต่างจากเจ้าของสวนคนอื่นๆเช่นกัน ด้วยความที่พี่แจ้เกิดในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมที่ดีส่งผลให้คุณพ่อและคุณแม่ของพี่แจ้มีหัวก้าวหน้าทางการศึกษาคุณพ่อจึงให้พี่แจ้เรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงอย่างสาธิตประสานมิตร รวมทั้งให้พี่แจ้เลือกเรียนในในสาขาวิชาที่พี่แจ้ถนัดซึ่งก็คือคณะสถาปัตยกรรมที่มหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อพี่แจ้คอยากเรียนในสาขาที่ไม่มีมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเปิดสอน ครอบครัวของพี่แจ้ก็ไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกาด้วยเงินทุนของตนเอง

ส่วนเจ้าของสวนที่เป็นกลุ่มคนรวยใหม่นั้น มีพื้นฐานเดิมมาจากครอบครัวที่ทำอาชีพค้าขายและรับราชการ (ตำรวจ ทหาร ครู)/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นทั้งครอบครัวที่มีพื้นเพในกรุงเทพมหานครเดิมและคนที่เพิ่งย้ายเข้ามาในกรุงเทพฯ ในรุ่นของตนเอง

เจ้าของสวนกลุ่มคนรวยใหม่ เป็นกลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีในประเทศไทย ซึ่งเป็นทั้งมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน รวมทั้งมหาวิทยาลัยเปิดอย่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงด้วยความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้ดีเก่าและคนรวยใหม่อาจจะเห็นได้ชัดยิ่งขึ้นเมื่อย้อนกลับไปดูที่โรงเรียนที่เจ้าของสวนกลุ่มคนรวยใหม่เคยเข้ารับการศึกษ โรงเรียนเหล่านั้นต่างเป็นโรงเรียนที่ไม่ได้มีชื่อเสียงเท่ากับโรงเรียนสาธิตประสานมิตรของพี่แจ้ ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียนอานวยศิลป์ โรงเรียนโยธินบูรณะ โรงเรียนวัดสุทธิวราราม โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย โรงเรียนวัดกัลยา และโรงเรียนวัดน้อยนพคุณ

เมื่อดูที่การจ้างคนรับใช้/แม่บ้านมาช่วยงานบ้าน ผู้ศึกษาพบความหลากหลายในกลุ่มเจ้าของสวนที่เป็นชนชั้นกลางกลุ่มนี้เช่นกัน เพราะเจ้าของสวนทุกคนไม่ได้มีคนรับใช้/แม่บ้านช่วยดูแลบ้านทั้งหมด กลุ่มผู้ดีเก่าอย่างพี่แจ้ก็มีคนคอยช่วยพี่แจ้ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของบ้านและสวน รวมทั้งคอยช่วย ‘ต่อโต๊ะและเก้าอี้ในสวนให้พี่แจ้’ ส่วนกลุ่มเจ้าของสวนที่เป็นคนรวย

ใหม่จำนวน 7 คน มีคนดูแลเรื่องงานบ้านให้ โดยกลุ่มที่จ้างแม่บ้านอยู่ประจำที่บ้านได้แก่ พี่อ พี่ชัย พี่เอ็ง พี่กฤษณ์ กลุ่มที่จ้างแม่บ้านมาช่วยงานชั่วคราว ได้แก่ พี่นนท์ พี่นัท ส่วนเจ้าของสวนอีก 2 คนคือพี่เมฆและพี่นพ ไม่มีคนรับใช้/แม่บ้านที่บ้าน

ประเด็นเรื่องการมีคนรับใช้หรือแม่บ้านนั้นทำให้เราเห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้ดีเก่าและคนรวยใหม่เป็นอย่างดี ในกลุ่มผู้ดีเก่าอย่างพี่แจ้ก ที่เรียกคนที่คอยช่วยทำงานบ้านที่บ้านว่า ‘คุณลุงคนเก่าคนแก่’ แสดงให้เห็นพื้นฐานทางครอบครัวของพี่แจ้กว่าเป็นครอบครัวคนรวยที่มีคนคอยช่วยงานบ้าน ‘มาตั้งแต่ไหนแต่ไร’ ส่วนกลุ่มคนรวยใหม่ถึงแม้ว่าบางคนจะสามารถจ้างคนรับใช้มาทำงานประจำที่บ้าน แต่ก็ไม่ใช่ คนเก่าคนแก่ ที่แสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจที่ร่ำรวยของรุ่นพ่อรุ่นแม่ของตนเอง

ความเป็นผู้ดีเก่าและคนรวยใหม่ที่อยู่ในชนชั้นกลางเหมือนกันทำให้เราเห็นว่าสมาชิกของชนชั้นกลางมีความหลากหลายและมาจากภูมิหลังทางครอบครัวที่แตกต่างกัน

ความหลากหลายของรูปแบบการใช้ชีวิต

คำพูดและบทสนทนาหลายๆครั้งของเจ้าของสวนทำให้ผู้ศึกษามองเห็นลักษณะร่วมของรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มชนชั้นกลางที่เป็นเจ้าของสวนสวยงาม รูปแบบการใช้ชีวิต (lifestyle) ที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองคือ รูปแบบการใช้ชีวิตที่ให้ความสำคัญกับการผ่อนคลายตนเอง

รูปแบบการใช้ชีวิตที่ให้ความสำคัญกับการผ่อนคลายตนเองมากกว่าการทำงานที่เคร่งเครียดเพียงอย่างเดียว เจ้าของสวนมักให้คุณค่ากับการทำงานที่ไม่สร้างความเครียดให้กับตนเองมากจนเกินไป ดังจะเห็นได้จาก พี่แจ้กที่เลือกที่จะทำงานเป็นสถาปนิกอิสระที่ “มีอิสระทางความคิด” ถึงแม้ว่าการทำงานเป็นสถาปนิกประจำสำนักงานจะสร้างรายได้ให้พี่แจ้กได้มากกว่า และพี่จีบที่ลาออกจากการเป็นผู้จัดการฝ่ายการตลาดเพื่อผ่อนคลายตนเองจากความตึงเครียดซึ่งทำให้ครอบครัวของพี่แจ้กและพี่จีบยังไม่มีลูก พี่ชัยที่ “จะทำแต่งงานราคาแพง บนพื้นฐานความคิดที่ว่า พี่จะต้อง work smart แล้ว ไม่ work hard แล้ว” พี่อที่เลือกทำงานเฉพาะลูกค้าที่ไม่ทำให้พี่อลำบากกับการทำงาน เหมือนที่พี่อเล่าว่า “ให้พี่เข้าเมืองพี่ไม่เข้านะ อย่างลูกค้าพี่นัดพี่สุขุมวิท พี่ไม่เอานะ พี่ให้เพื่อนทำแทน ไม่ไป เครียดไม่ไหวขับรถ แก่แล้วรักษาไม่คุ้ม” และ “พี่จะไม่ฝืนตัวเอง หากคุยกับลูกค้าดูแล้วเรื่องมากพี่ก็ไม่รับทำ เลี้ยงแมว ปลูกต้นไม้ดีกว่า ชีวิตคนเราไม่ยืนยาวอยากทำอะไรก็ทำอะไร”

เช่นเดียวกับกลุ่มเจ้าของสวนที่ทำงานประจำซึ่งบางครั้งไม่สามารถหลีกเลี่ยงการทำงานที่เคร่งเครียดได้ แต่พวกเขาก็มีวิธีคิดว่า ในช่วงเวลาว่างจากการทำงาน พวกเขาจะใช้เวลานั้นเพื่อ

ผอคนคลายตนเองอย่างเต็มที่เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น พี่นนท์ที่มองว่าสวนแห่งนี้เป็นรางวัลที่พี่นนท์ได้รับจากการทำงานหนัก พี่นนท์ใช้เวลาว่างกับการซื้อปิ้งนอกบ้านด้วยการติดตามเทรนด์ของสินค้าที่ออกใหม่ในห้างสรรพสินค้าชั้นนำ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาพบว่าภายใต้ความคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับการใช้เวลาว่างนั้น กิจกรรมการใช้เวลาว่างของเจ้าของสวนทำกลับมีความหลากหลายมากทีเดียว โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบเจ้าของสวนที่มีสืบทอดทุนทางวัฒนธรรมที่ดีมาจากครอบครัวเดิมอย่างพี่แจ้กับกลุ่มคนวัยใหม่ กิจกรรมการใช้เวลาว่างของพี่แจ้บ่งบอกถึงรูปแบบการใช้ชีวิตที่มีระดับนั้นคือการตีกอล์ฟพร้อมกับเพื่อนเก่าที่โรงเรียนสาธิตประสานมิตรและเพื่อนเก่าที่เรียนที่สหรัฐอเมริกาด้วยกัน ในขณะที่กลุ่มคนวัยใหม่มักสนใจกับการเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้า ซึ่งในกลุ่มคนวัยใหม่นั้นก็มีระดับของห้างสรรพสินค้าที่แตกต่างกันซึ่งมีทั้งห้างสรรพสินค้าที่เน้นสินค้าแฟชั่นอย่างห้างพารากอน ห้างคริสตัลพาร์คที่พินทและพินทโปรดปราน รวมทั้งห้างสรรพสินค้าในระดับทั่วไปอย่างเซ็นทรัลรัตนาธิเบศ เดอะมอลล์บางแคที่พี่อและพินพมักไปเดินอยู่เสมอ

รูปแบบการใช้ชีวิตที่ให้ความสำคัญกับการใช้เวลาว่างที่เหมือนกันแต่มีความหลากหลายในประเภทของการใช้เวลาว่างจึงทำให้เราสามารถมองเห็นความหลากหลายของกลุ่มชนชั้นกลางที่มีตั้งแต่คนที่มีรูปแบบการใช้ชีวิตที่บ่งบอกถึงทุนทางวัฒนธรรมที่ดีและทุนทางวัฒนธรรมในระดับทั่วไปได้เป็นอย่างดี

ที่มาของทุนทางเศรษฐกิจแบบชนชั้นกลาง

ความเป็นเศรษฐีไม่ว่าจะเป็นผู้ดีเก่าหรือใหม่แสดงให้เห็นถึงสถานะทางเศรษฐกิจของเจ้าของสวนที่เป็นชนชั้นกลางในสังคมไทยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ซึ่งอาจมองจากภาพรวมได้ว่าเป็นผู้ที่ทำงานหรือมีแหล่งรายได้มาจากภาคเอกชนทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม หากเรามองลึกกลงในรายละเอียดของเจ้าของสวนแต่ละคน เราจะพบว่า พวกเขามีความแตกต่างกันในเรื่องของตำแหน่งหน้าที่การงาน พวกเขาไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของกิจการเท่านั้น จึงจะเป็นสมาชิกของชนชั้นกลางที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี

อาชีพที่หลากหลายของเจ้าของสวนแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจ ซึ่งได้แก่ พี่แจ้ที่กำลังจะเป็นเจ้าของ Bed and Breakfast (โรงแรมที่บริการที่พักและอาหารเช้า) พี่นพ เจ้าของสำนักงานทนายความ พี่อเจ้าของบริษัทออกแบบผ้ามา่าน พี่นนท์เจ้าของร้านขายอุปกรณ์การเกษตรชื่อดังที่ตลาดนัดจตุจักร พี่ปอและพี่ออยเจ้าของบริษัทรับเหมาก่อสร้างโรงงาน พี่เมษ และพินทเจ้าของบริษัทออกแบบไนเซอร์ กลุ่มที่สองเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ซึ่งได้แก่ พี่ชัย

ผู้จัดการภาคของบริษัทประกันภัยและพีเอ็องผู้บริหารโรงงานทอผ้า กลุ่มสุดท้ายคือพนักงานองค์กรที่มีชื่อเสียง ซึ่งได้แก่ พีกฤษณ์พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

ชนชั้นกลางที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีและมี 'กำลังเงิน' ในการจัดสรรส่วยงามในบ้านนั้น จึงเป็นกลุ่มคนที่มีอาชีพที่หลากหลายและไม่ใช้ชนชั้นผู้ประกอบการเท่านั้น

บ้านและสวน : ทูทางเศรษฐกิจของคนชั้นกลาง

ทูนที่อยู่ในรูปของบ้านและสวน ซึ่งบุรีติเยอเรียกว่า 'ทูทางเศรษฐกิจ' มีความสำคัญต่อการแสดงถึงความเป็นชนชั้นกลางเป็นอย่างมาก บ้านและสวนซึ่งเป็นทรัพย์สินที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายทำให้การอ้างสถานะของชนชั้นกลางที่เกิดจากการบริโภคทรัพย์สินที่แสดงถึงความ 'ร่ำรวย' เป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม การที่ชนชั้นกลางยึดโยงสถานะทางชนชั้นของตนเองเข้ากับบ้านและสวน โดยสร้างบ้านในพื้นที่เฉพาะของชนชั้นกลาง ไม่ใช่ในพื้นที่ของชุมชนแออัดทั่วไป ก็ไม่ได้แปลว่าคนกลุ่มนี้จะเป็นคนชั้นกลางที่เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน เพราะท่ามกลางการมีบ้านและสวนที่ส่วยงาม บ้านและสวนเหล่านั้นก็มีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามความหลากหลายของกลุ่มชนชั้นกลาง

ท่ามกลางชนชั้นกลางที่มีบ้านและสวนที่ส่วยงามเหมือนกันทั้ง 10 คน ขนาดของที่ดินปลูกบ้านก็มีความแตกต่างหลากหลายเช่นกัน บ้านที่มีขนาดใหญ่ที่สุด (บ้านพีเจ็ค-บ้านพีจีบ) มีขนาดถึง 200 ตารางวา (0.5 ไร่) ส่วนบ้านที่มีขนาดเล็กเป็นบ้านในรูปแบบของบ้านทาวน์เฮ้าส์ที่มีขนาดเพียง 22 ตารางวา นอกจากรูปแบบบ้านแล้ว การพิจารณาทำเลที่ตั้งของบ้านก็เป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก บ้านของพีเจ็คที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองย่านสุขุมวิทเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของทำเลที่ตั้งของบ้าน 'ความผู้ดีเก่า' ที่ตั้งอยู่บนย่านใจกลางเมืองกรุงเทพมหานครที่มีที่ดินราคาแพง ฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีสามารถสังเกตได้จากย่านที่อยู่อาศัยตั้งแต่รุ่นคุณปู่คุณย่า ซึ่งก็สัมพันธ์กับเรื่องเล่าของพีเจ็คเกี่ยวกับคุณปู่ที่ว่า "คุณปู่เป็นประธานศาลฎีกา ส่วนคุณย่าเป็นคุณนายอยู่บ้าน"

ต่างกับบ้านของชนชั้นกลางที่เป็นคนรวยใหม่ที่เจ้าของบ้านไม่สามารถเข้าถึงที่ดินกว้างๆ สำหรับการสร้างบ้านบนพื้นที่ย่านใจกลางเมืองได้ ด้วยราคาที่สูงจนเกินไปและพื้นที่เหล่านั้นถูกรอครอบครองด้วยผู้ดีเก่าจนคนรวยใหม่ไม่สามารถแทรกตัวเข้าไปได้ พื้นที่ในการสร้างบ้านของพวกเขาจึงอยู่บริเวณชานเมืองที่มีราคาต่ำกว่า

ราคาของบ้านและสวนก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงทูทางเศรษฐกิจในระดับสูงที่ชนชั้นกลางระดับสูงสะสมไว้เช่นกัน ราคาบ้านและสวนของเจ้าของสวนนั้นถือว่าเป็นราคาที่สูงทีเดียว ราคาของบ้านรวมพื้นที่สวนที่มีราคาแพงที่สุดก็คือบ้านของพีเอ็องที่มีราคาสูงถึง 16,000,000 บาท

ส่วนบ้านที่มีราคาต่ำที่สุดนั้นก็มียุคสูงถึง 4,000,000 บาท ราคาของบ้านและสวนที่มีราคาสูงนั้นสาเหตุหนึ่งมาจากการซื้อบ้านที่มีคุณภาพที่ดี แต่อีกสาเหตุหนึ่งก็คือเจ้าของสวนต่างให้ความสำคัญกับการปรับปรุงตัวบ้านและการจัดสวนใหม่ให้สวยงามมากกว่าตัวบ้านธรรมดาๆ และสวนสำเร็จรูป มาตรฐานของบ้านและสวนที่เจ้าของสวนต้องการทำให้ราคาบ้านมีราคาที่สูงตามไปด้วย ซึ่งราคาที่เจ้าของบ้านใช้ในการตกแต่งบ้านเพิ่มเติมก็แตกต่างกันไปด้วย ราคาที่ต่ำที่สุดคือประมาณ 500,000 – 6,000,000 บาท

จึงสรุปได้ว่า บ้านและสวนก็คือทุนทางเศรษฐกิจที่แสดงให้เห็นการสะสมทุนเพื่อแสดงถึงความเป็นชนชั้นกลางของเจ้าของสวน ผ่านรูปแบบของบ้าน ทำเลที่ตั้ง มูลค่าของบ้านและสวน และการตกแต่งเพิ่มเติม

อย่างไรก็ตามความแตกต่างของบ้านและสวนก็ยังเผยให้เห็นถึงระดับความแตกต่างของการสะสมทุนของชนชั้นกลางกลุ่มนี้ด้วย ทุนเศรษฐกิจชนิดนี้ทำให้คนอื่นรับรู้ความเป็นชนชั้นกลางระดับสูงซึ่งแสดงออกผ่านรูปแบบของบ้าน ทำเลที่ตั้ง และ มูลค่าของบ้านและสวน

ทุนทางวัฒนธรรมท่ามกลางความหลากหลายของชนชั้นกลาง

ถึงแม้จะกลุ่มชนชั้นกลางกลุ่มนี้จะเป็นเจ้าของสวนสวยงามเหมือนกันเพราะมีฐานะทางเศรษฐกิจหรือทุนทางเศรษฐกิจในระดับสูงเพื่อใช้จ่ายกับการสร้างและดูแลรักษาสวนแห่งนี้ แต่สวนของพวกเขากลับมีรูปร่างหน้าตาที่แตกต่างกัน ความแตกต่างนั้นอาจจะมาทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ภูมิหลังทางครอบครัวทำให้พวกเขามีระดับของทุนทางวัฒนธรรมและการแสดงออกซึ่งทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ผลของการเกิดและเติบโตในครอบครัวที่มีรากฐานทางชาติตระกูลและมีทุนทางวัฒนธรรมเป็นทุนเดิม ทำให้พี่แฉะมีทุนทางวัฒนธรรมที่ซึมซับอยู่ในตัว เสมือนว่าความรู้เหล่านั้นเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การพูดคุยถึงเรื่องความสวยงามของสวนจึงไม่ออกมาในลักษณะของทฤษฎีความสวยงามแบบในคู่มือการจัดสวน รวมทั้งยังเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เกิดจากความสามารถในการปรับเปลืองของที่มีอยู่อย่างดาดซึ้นมาสร้างเป็นความสวยงามในแบบของตนเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงความสวยงามตามสมัยนิยม (เทรนด์) เหมือนเจ้าของสวนที่เป็นกลุ่มคนรวยใหม่ เหมือนกับพี่แฉะเลือกซื้อเครื่องปั้นดินเผาจากเชียงใหม่มาแต่งสวนและตอบอย่างง่าย ๆ ว่า “มัน(เครื่องปั้นดินเผา) ก็เข้า (กับสวน) หมดแหละ” การนำต้นไม้ที่ “ยังไม่รู้ว่าเอาไว้มุมไหน” มาวางในสวน รวมทั้งการสร้างน้ำตกแบบง่าย ๆ ที่สร้างขึ้นจากท่อน้ำ การปั้มน้ำขึ้นไปอยู่บนระเบียงชั้นสองของบ้านเป็นต้น ซึ่งรสนิยมการจัดสวนเช่นนี้จะไม่ปรากฏอยู่ในการจัดสวนตามสไตล์สวน

แบบใดเลย รสนิยมที่ดูเรียบง่าย ไม่ “perfect” ที่อยู่ในสวนตามใจฉันของพี่แจ๊คสะท้อนให้เราเห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีของพี่แจ๊ค ซึ่งทำให้พี่แจ๊คแตกต่างและโดดเด่นจากชนชั้นที่ต่ำกว่าอยู่แล้ว การบริโภคสวน/การจัดสวนของพี่แจ๊คจึงไม่จำเป็นต้องสร้างอะไรมากมายและไม่ต้องตามกระแสความนิยมแบบคนที่ต้องการมีสถานะภาพทางสังคมที่สูงทำ

ในทางกลับกัน กลุ่มเจ้าของสวนที่เกิดในครอบครัวที่ไม่ได้มีทุนทางวัฒนธรรมแบบที่เจ้าของสวนต้องการนำมาสร้างตัวตนของตนเองอย่างพี่กฤษณีซึ่งเกิดในครอบครัวของครูที่จังหวัดนครสวรรค์ และพื้นที่เกิดในครอบครัวของตำรวจ ต่างพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมหรือรสนิยมความชื่นชอบด้วยการเลียนแบบสไตล์สวนตามแฟชั่นที่มีรูปแบบอย่างเต็ม อย่างเช่น การเลียนแบบสไตล์สวน English Cottage จากบ้านของฝรั่งในต่างประเทศที่พี่กฤษณีได้เดินทางไป การเลียนแบบสไตล์สวนอังกฤษแบบวินเทจจากบ้านของเจ้านายสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้น การเลียนแบบดังกล่าวเป็นการแสวงหาความรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างตัวตนทางวัฒนธรรมที่ไม่ได้มีพื้นฐานแบบชนชั้นกลางที่สืบทอดจากครอบครัวเดิม หรือ เป็นการสร้างทุนทางวัฒนธรรมจากรากที่ได้รับการสืบทอดมา การแสดงออกว่าตนเองมีทุนทางเศรษฐกิจมากพอที่จะเป็นเจ้าของสวน ในขณะที่การสะสมทุนทางวัฒนธรรมสวนใหญ่เกิดขึ้นในรุ่นของตนเองจึงส่งผลต่อรูปแบบสวนในบ้านของตนเอง

ในขณะเดียวกัน การจัดสวนในบ้านภายใต้การสร้างทุนทางวัฒนธรรมอีกลักษณะหนึ่งของชนชั้นกลางระดับที่เป็นคนรวยใหม่ซึ่งพอจะมีรากฐานของทุนทางวัฒนธรรมของครอบครัวเดิมบ้างแต่ไม่ใช่พื้นฐานของทุนทางวัฒนธรรมที่พวกเขาต้องการทั้งหมด อย่างพี่เอื้อง พี่ปอ-พี่ออย พี่ชัย พี่อร พี่นนท์ พี่เมฆ และพี่นัท พวกเขายังคงเลียนแบบสไตล์สวนที่เป็นที่นิยม แต่มีการปรับบางส่วนมาใช้ สวนของคนกลุ่มนี้จึงมีลักษณะที่ผสมปนเประหว่างแฟชั่นที่กำลังได้รับความนิยมกับความสามารถประยุกต์ตัวตนที่มีทุนทางวัฒนธรรมสะสมอยู่ที่มีอยู่ในตัว สวนที่มีลักษณะเช่นนี้คือสวนป่าสวนน้ำ tropical ของพี่ชัย สวนโมเดิร์นดิब्ๆเพลนๆของพี่ปอ-ออย สวน สวนผสมผสานของพี่อร สวนแนวตั้งของพี่นนท์ สวนบาติสผสมล้านนาของพี่เมฆ สวนหินโมเดิร์นของพี่นัท การพิจารณาการจัดสวนด้วยการเลียนแบบสวนที่มีรูปแบบที่ชัดเจนมาจัดในบ้านเป็นสิ่งที่ปลอดภัยต่อการประเมินของคนอื่น อย่างน้อยการจัดสวนตามสไตล์ก็เป็นสิ่งที่รับประกันว่าถึงรสนิยมที่เป็นที่ยอมรับ ในขณะเดียวกันก็นำทุนทางวัฒนธรรมที่ตนเองสะสมมาบ้างมาใช้ในการปรับเปลี่ยนให้สวนของตนเองไม่ได้เป็นผลจากการเลียนแบบเสียทีเดียว

การจับเอาความ ‘ดิब्ๆเพลนๆ’ มาใส่ในสวนโมเดิร์น การเอาอารมณ์หรรษาใส่ในสวนโมเดิร์น ความแตกต่างหายากของพันธุ์ไม้ประดับสีมาแต่งในสวนแนวตั้งที่กำลังจะ ‘เก๋อ’ การนำความเป็นสวนบาติส สวนทรอปิคัล มุมสวนดอกไม้ที่กำลังได้รับความนิยม และสวนแขวนเข้ามาอยู่

ในสวนผสมผสาน รวมทั้งการนำสวนหินก้อนใหญ่ให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติเข้ามาผสมในสวนโมเดิร์น

สวนของชนชั้นกลางในกลุ่มที่มีทุนทางเศรษฐกิจที่ดี มีทุนทางวัฒนธรรมที่สืบทอดจากครอบครัวเดิมอยู่บ้าง จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปกป้องสถานะของทุนทางวัฒนธรรมด้วยการเลียนแบบสไตล์สวนเพื่อสร้างความดูดีให้กับสวน แต่สวนที่เจ้าของสวนสะสมและเรียนรู้ทุนทางวัฒนธรรมในรุ่นของตนเองเป็นส่วนใหญ่มักออกมาในลักษณะของการผสมผสานที่เกิดขึ้นจากการยึดถือกับหลายๆอย่างและการเกาะกับแก่นแกนหลายๆแกน ไม่ว่าจะเป็น สไตล์สวนที่เป็นสไตล์เดียวที่ชัดเจน สไตล์สวนหลายๆสไตล์ผสมกัน สไตล์สวนที่กำลังเป็นแฟชั่นที่มาแรงในขณะนั้น หรือยึดทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่บ้างในตัวเอง

สไตล์สวนของชนชั้นกลางจึงออกมาลักษณะของผสมผสานจากการเอาสิ่งที่พวกเขายึดถือหลากหลายอย่างมาไว้ในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสถานะทางชนชั้นของชนชั้นกลางที่สร้างขึ้นจากความหลากหลายและย้อนแย้งในตนเองได้เป็นอย่างดี

แหล่งที่มาของทุนทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ของทุนทางวัฒนธรรมกับทุนประเภทอื่น

ในฐานะของชนชั้นกลาง การสะสมทุนทางเศรษฐกิจในรูปแบบของบ้านและสวนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชนชั้นกลางที่อยู่ในกลุ่มคนรวยใหม่ซึ่งไม่ได้มีรากของทุนทางวัฒนธรรมมาจากครอบครัวเดิมมากนัก พวกเขาจึงจำเป็นต้องพัฒนาและสะสมทุนทางวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย เจ้าของสวนไม่ได้ใช้ 'เงิน' ในการเป็นเจ้าของสวนเท่านั้น แต่พวกเขายังพยายามใช้ 'ความรู้' เกี่ยวกับสวนเพื่อให้ตนเองเป็นเจ้าของสวนที่สามารถพูดถึงสวนของตนเองกับคนอื่น ๆ อย่าง 'รู้เรื่อง' มีสามารถชื่นชมความสวยงามของสวนได้อย่างมีระดับ มีสามารถดูแลสวนให้คงความสวยงามไว้ในแบบที่ได้รับการยอมรับ รวมทั้งมีสามารถจัดสวนได้อย่างมีรสนิยม ไม่ว่าจะการสะสมทุนทางวัฒนธรรมนั้นจะเกิดขึ้นจากการเลียนแบบแฟชั่นหรือการสืบทอดจากครอบครัวเดิมก็ตาม

ทุนทางวัฒนธรรมเหล่านั้น ได้แก่ ความรู้/ความสามารถเกี่ยวกับทุนทางเศรษฐกิจที่ตนเองครอบครอง ความรู้ในการรับรู้คุณค่าและประเมินค่าทุนทางเศรษฐกิจของตนเอง ทุนทางวัฒนธรรมที่เจ้าของสวนเจ้าของสวนทุกคนต่างพูดถึงมีหลากหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็น การหาความรู้เกี่ยวกับสวน ไม่ว่าจะเป็น รูปแบบการจัดสวนที่ 'ถูกใจ' ตนเองและเป็นไปตามมาตรฐานของสวนที่สวยงามที่ได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ชื่อของต้นไม้ในสวน การดูแลรักษาสวน เข้าใจพูดเรื่องสวนรู้เรื่องและรู้ว่าสวนนั้นสวยงามมีคุณค่าเพียงใด

แหล่งที่มาของทุนทางวัฒนธรรมที่เข้ามาช่วยให้เจ้าของสวนมีทุนทางวัฒนธรรมที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มคนวัยใหม่มียุ่หลายแหล่ง แหล่งที่เจ้าของสวนใช้มากที่สุดก็คือ ทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของวัตถุ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ นิตยสาร และคู่มือจัดสวน

หาแนวทาง หาข้อมูล และ 'อัปเดต' จากหนังสือ

ทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของวัตถุที่เจ้าของสวนเข้าถึงได้ง่ายและใช้เป็นแหล่งเพิ่มพูนทุนทางวัฒนธรรมอยู่เสมอๆ คือนิตยสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวนที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยและวางแผงตามร้านหนังสือทุกๆ เดือน นิตยสารเหล่านั้นได้แก่ บ้านและสวน Room บ้านในฝัน Home and Décor เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหนังสือเล่มที่บรรดาสำนักรพิมพ์ต่างๆ รวมแบบสวนหลายๆ แบบตามคอนเซ็ปต์ของหนังสือเล่มนั้น ยกตัวอย่างเช่น สวนจัดเองที่รวบรวมแบบสวนในบ้านที่เจ้าของจัดสวนด้วยตนเอง สวนนอกชาน/ริมน้ำที่รวบรวมแบบสวนที่จัดบริเวณพื้นที่นอชานและบริเวณริมน้ำบ้าน หนังสือเล่มที่เจ้าของสวนอ่านอยู่เสมอมีอยู่ 2 ชุดนั่นคือ หนังสือเล่มชุดสวนในบ้านของสำนักพิมพ์บ้านและสวน และ หนังสือเล่ม Home and Décor Special ซึ่งทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปแบบของหนังสือเล่มนี้เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีราคาแพงกว่านิตยสาร 4 เท่า หนังสือเล่มจึงเป็นทุนทางวัฒนธรรมเข้าถึงยากกว่าและมีผู้อ่านที่เฉพาะเจาะจงมากกว่า

อย่างไรก็ตาม ทุนทางวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง que เข้าถึงได้ยากกว่าหนังสือเล่มก็คือ หนังสือคู่มือการจัดสวนและนิตยสารเกี่ยวกับการจัดสวนที่เป็นภาษาต่างประเทศ ที่เจ้าของสวนเรียกว่า “หนังสือแลนดสเคปต่างประเทศ” “หนังสือดีไซน์สวนเมืองนอก” “แมกกาซีน” ถึงแม้ว่าการเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมที่มาจากต่างประเทศจะต้องใช้ทุนทางวัฒนธรรมที่สะสมอยู่ในตัวเองในระดับที่สูง แต่เจ้าของสวนหลายๆ คนก็สามารถเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวได้ เจ้าของที่เข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมระดับนี้ก็คือ พี่เอ็ง พี่นัท พี่แจ๊ค พี่ภูษณ์ พี่ป้อและพี่ออย

หนังสือ นิตยสาร และคู่มือทั้งภาษาไทยและต่างประเทศมีส่วนช่วยเพิ่มพูนและสะสมทุนทางวัฒนธรรมให้กับเจ้าของสวนในหลายๆ รูปแบบ

รูปแบบแรกคือ การ “หาแนวทางของตนเอง” หรือเพื่อดูว่าตนเองชอบสวนสไตล์ใด จะเลือกตามกระแสการจัดสวนแบบใด ดังคำพูดของพี่อูนที่พูดถึงวิธีการใช้หนังสือว่า

“ดู(หนังสือ)แล้วสะดุดบ่อยๆ เห็นก็ใช่ เมื่อครั้งที่แล้วดูก็สะดุดแบบนี้ คราวนี้ก็สะดุดแบบนี้เอง ดูมาเป็น 10 ปีก็สไตล์นี้อีก”

รูปแบบที่สองคือ การหาข้อมูลเกี่ยวกับสวนและต้นไม้เพื่อนำมาใช้ในสวนของตนเอง ดังเช่น

พี่แจ๊คที่ออกแบบสวน 'ตามใจฉัน' ที่บ้านโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากการอ่านนิตยสารต่างๆ เช่น บ้านและสวน Room แล้วนำแรงบันดาลใจจากนิตยสารมารวมกับตัวตนของตนเอง

พี่ป้อที่ให้คิดโจทย์ในการออกแบบสวนให้กับ 'อินทีเรีย' ที่ออกแบบสวนให้โดยการ "อ่านนิตยสาร แล้วนำมาแอฟพลายกับของเราเอง"

พี่อรที่พูดถึงการความรู้ในการจัดสวนของตนเองว่า "ก่อนที่พี่จะมาทำสวน พี่ศึกษานะ ก็หนังสือเล่มพิเศษของบ้านและสวนนี่ละ ดูรูปแบบ เป็นไกด์ไลน์" และ "อ่านจากตำรา ปลูกมะเฟือง จะเฟื่องฟู"

รูปแบบที่สาม คือ การ 'อัปเดต' ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดสวนที่กำลังได้รับความนิยมในขณะนั้น ซึ่งส่งผลให้เกิดแนวคิดใหม่ๆที่ไม่ซ้ำแบบใครในสวนอย่างสวนอังกฤษและสวนที่เข้ากับลอฟท์ในประเทศไทย

"ทุกครั้งที่พี่ไปเนี่ยพี่ก็ต้องไปร้านหนังสือ เปิดดูอัปเดต เพราะแต่ละนิตยสารก็มีรายเดือน มันก็(มี)การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของต้นไม้ แต่ละประเทศ แต่ละที่ เพราะนั่นเนี่ยพี่ก็ดูประเทศนี้ ดูประเทศนี้ ดูประเทศนี้ใน 1 เดือนเนี่ยอาจจะซัก 3 เป็นอย่างต่ำ 3 แม็กกาซีนต่อเดือน เพราะฉะนั้นเนี่ยความรู้พี่ก็จะ อัปเดต อัปเดต ไปเรื่อยๆแล้วสามารถจะ Compromise เปรียบเทียบระหว่างทั่วไปหมดได้ และจะสามารถจะรู้ว่าอันหนึ่งของแต่ละที่มันเป็นยังไงได้ในแต่ละปี"... พี่กฤษณ์

"พี่เปิดดูทุกหน้าแล้วบวกกับพี่ดูทุกเดือน แล้วก็ทุกอาทิตย์ ทุกสัปดาห์ ต่อรายปักษ์ ต่อต่างประเทศ เพราะฉะนั้นเนี่ย Memory พี่จะเยอะมาก เยอะมากจนบางครั้งเนี่ยเขาตามเราไม่ทันไง"... พี่กฤษณ์

"ได้อ่านหนังสือแล้วก็อิน(เทรนด์)หน่อย อัปเดต(เดท)หน่อย"... พี่ป้อ

เก็บข้อมูลสวนจากงานบ้านและสวน

นอกจากทูลทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปแบบของหนังสือและนิตยสารแล้ว เจ้าของสวนยังมีวิธีการแสวงหาทูลทางวัฒนธรรมด้วยการไปเดินชมงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวนและตกแต่งบ้าน อย่างเช่นพี่ป้อและพี่ออยที่ไปเที่ยวชมงานบ้านและสวนแฟร์ทุกปี เพื่อหาแนวความคิด เทคนิค และวัสดุใหม่ๆในตกแต่งสวน ซึ่งก็ทำให้พี่ป้อและพี่ออยได้เทคนิคการทำสีกระถางต้นไม้แบบใหม่ที่เรียกว่า "English Orange" มาใช้ในสวนแบบ ดิบๆ เพลินๆ ได้อย่างกลมกลืนกัน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์สวนกับคนอื่น ๆ

เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมก็เป็นแหล่งของทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญเช่นกัน เจ้าของสวนหลายคนได้เรียนรู้การจัดการสวนอย่างมีรสนิยมและแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ๆที่จะทำให้สวนของตนเองดูดีขึ้นผ่านเครือข่ายของคนี่รู้จัก นั่นก็คือการซื้บทุนทางวัฒนธรรมจากนักจัดสวนที่เข้ามาจัดสวนให้ตามรสนิยมของเจ้าของสวน และ เพื่อนๆที่มีสวนหรือต้นไม้ที่เก็บสะสมเหมือนกัน

การเรียนรู้จากนักจัดสวนนั้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในกรณีของพี้นท์และพี้นพ ซึ่งเป็นเจ้าของสวนที่เพิ่งเข้าสู่โลกของการจัดสวนสวยงามในบ้าน ดังเช่น พี้นท์ที่เรียนรู้สไตล์สวนเพิ่มขึ้น และเรียนรู้ว่าสวนที่บ้านสามารถจัดแบบใดได้บ้างจากพี้นท์นักจัดสวน คำพูดของพี้นท์ว่า

“ในความคิดของเราไม่เคยมีความรู้ที่สวนมันมีได้หลายแบบจริงๆ ต้นไม้ควรจะเอาออกมากกว่านี้ แล้วทำให้เป็นสวนหินจริงๆ คือเพิ่มหินก้อนเล็กๆ เข้ามาเป็นมุมอะไรอย่างนี้ มันทำได้อีกเยอะจริงๆ”

รวมทั้งพี้นพที่เปรียบเทียบว่าตนเองเป็น ‘ดิน’ ที่มีเพื่อนนักจัดสวนเข้ามาแนะนำให้ ‘ทำตัวไฮโซ’ ด้วยการแนะนำการตกแต่งสวน เหมือนที่พี้นพเล่าว่า

“พัฒนา(เพื่อนที่เป็นนักจัดสวน)เขาบอกว่าอย่าไปตัดมันนะ ถ้าเป็นสไตล์เดิมของพี้นท์ก็บอกว่ามันบังเดินแล้วเกะกะ แต่ความบังความเกะกะเนี่ยแหละ มันเหมือนกับว่าเราเข้าไปในวังวน มันลึกลับ มันมีมิติ แต่ถ้าตัดกิ่งนี้ออกจะมองเห็นหน้าบ้านวังตรงไปหลังบ้านจะเหมือนว่าช่องตรงช่องเดียว”

และ “พัฒนาเค้ามานิดหน่อย เค้าบอกว่าจริงๆอยากให้มีเหมือนหนังสือ (ตัวแขวน)มันจะใหญ่กว่านี้ แล้วก็ปลิวลอยฝรั่งมากกว่า” เมื่อพี้นพนำตัวแขวนมาติดเพิ่มเติมในผนังสวนเพิ่มเติมเพื่อแขวนกระถางดอกแพงพวยฝรั่ง

ในขณะที่เจ้าของสวนที่จ้างนักจัดสวนมาออกแบบสวนได้เรียนรู้และซื้บทุนทางวัฒนธรรมจากนักจัดสวน เจ้าของสวนที่จัดสวนแนวตั้งด้วยตัวเองอย่างพี้นท์ก็มีเครือข่ายของเพื่อนฝูงที่มีสวนหรือต้นไม้ที่เก็บสะสมเหมือนกัน อีกทั้งยังเป็นเครือข่ายที่กว้างขวางออกไปยังต่างประเทศซึ่งทำให้พี้นท์ที่รู้จักและได้ครอบครองสับปะรดสีพันธุ์แปลกๆ ใหม่ๆที่มีราคาแพงและหาได้ยากในประเทศไทย ดังคำพูดที่ว่า

“ต้นนั้น 4000 แต่ได้ฟรี เพื่อนฟิลิปปินส์ที่บ้านเค้ามียะเยอะมาก แองเฟอราริส พอลเลอร์ เค้าก็เอามาให้ (เพราะเป็น)เพื่อนบ้านต้นไม้เหมือนกัน”

“เอามาจากญี่ปุ่น มีเพื่อนญี่ปุ่นที่รู้จักกับเพื่อนเราอีกทีนึง เค้าเอามาพอดี ก็แบ่งๆกันไป”

ส่วนพี่กฤษณ์ก็มี “เพื่อนที่รักต้นไม้เหมือนกัน” มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน รวมทั้ง “ก็อาจจะไปเดินซื้อต้นไม้เจอกัน หรือว่าอาจจะทำงานแล้วก็คุยกันเรื่องต้นไม้ และก็เชื่อว่าเออเดี่ยวพี่ซื้อต้นไม้ แถวนี่มัย แลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับสวนมากกว่า”

เลียนแบบสวนจากต้นฉบับจริง

แหล่งของการแสวงหาทุนทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับสวนที่น่าสนใจและเป็นแหล่งที่เข้าถึงได้ยากอีกแหล่งหนึ่งก็คือ การไปเยี่ยมชมสวนในประเทศต้นแบบของสไตล์สวนที่เจ้าของสวนชื่นชอบ ดังเช่น พี่กฤษณ์เจ้าของสวน English Cottage ที่เป็นนักหาโอกาสว่างหลังจากที่บินไปปฏิบัติหน้าที่สจ๊วตที่มีเที่ยวบินไปประเทศฝั่งยุโรปเพื่อ “ไปเดินดูตามบ้าน ไปเดินดูว่าเขาทำอะไรบ้าง เขาจัดกันยังไง” และนำวัฒนธรรมการจัดสวนที่ได้พบเห็นมาประยุกต์ใช้กับสวนอังกฤษที่บ้านของตนเอง

พี่เมษ ผู้หลงใหลในวัฒนธรรมบาห์ลีและล้านนา พี่เมษได้ไปประเทศบาห์ลี “เป็น 10 ๗ ครั้ง” และทำความเข้าใจว่า “(สวนบาห์ลี)มันจะกลมกลืนไป บาห์ลีธรรมชาติมันจะเป็นแบบนี้ไง” มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสวนบาห์ลีและหานักจัดสวนที่มีรสนิยมชื่นชอบสวนบาห์ลีเหมือนกันมาช่วยจัดสวนให้ นอกจากนี้พี่เมษยังไปเที่ยวเชียงใหม่ศิลปะแบบล้านนาที่พี่เมษนำมาตกแต่งสวนว่า ดังคำพูดที่ว่า

“กลับไป(เชียงใหม่)ไปศึกษากันอีกที ะหว่างที่เราเดินผ่าน บางทีเราก็ดูไปดูไปด้วยใจ บางทีเราก็ดูไม่ได้เดินผ่าน เรานั่งมองว่าทำยังไง เห็นช่างทำอยู่ก็ไปยื่นดูเขาทำ ยื่นดูเขาก้อ”

“เสาร์-อาทิตย์ก็ขึ้นไปเชียงใหม่ คิดถึงก็ไปวนดูวัด เอ๊ะ ทำไมวัดนี้วัดนั้นเหมือนกัน เอ๊ะ ทำไมอันนี้กับอันนั้นไม่เหมือนกัน เอ๊ะทำไมศิลปะมันลาววะ มันมาอย่างไร มันก็รู้ไปเรื่อย ๆ”

จึงสรุปได้ว่า เจ้าของสวนที่เป็นชนชั้นกลางมีวิธีการสะสมทุนทางวัฒนธรรมจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ/นิตยสาร งานบ้านและสวนแพร์ เครือข่ายทางสังคม การไปเยี่ยมชมแหล่งวัฒนธรรมด้วยตนเอง

ทุนทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับทุนอื่นๆ

นอกจากทุนทางวัฒนธรรมจะทำให้เกิดทุนทางเศรษฐกิจในรูปแบบของบ้านและสวนที่สวยงามแล้ว ทุนทางเศรษฐกิจยังช่วยเพิ่มทุนวัฒนธรรมเช่นกัน เพราะถ้าเจ้าของสวนไม่มีทุนทางเศรษฐกิจในระดับสูงหรือร่ำรวยเงินทองแล้ว พวกเขา ก็ไม่สามารถซื้อนิตยสาร หนังสือเล่ม คู่มือเกี่ยวกับการจัดบ้านและตกแต่งสวนทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้ รวมทั้งไม่

สามารถเดินทางไปดูแหล่งวัฒนธรรมที่ตรงกับสไตล์สวนของตนเองที่ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากได้
 ทูทางเศรษฐกิจจึงช่วยสร้างและเพิ่มระดับของทุนทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น

เช่นเดียวกับเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมของเจ้าของสวนที่ช่วยเพิ่มระดับของทุนทาง
 วัฒนธรรม การมีเพื่อนฝูง ญาติพี่น้องที่มีทุนทางวัฒนธรรมจะช่วยเพิ่มระดับของทุนทางวัฒนธรรม
 ให้กับเจ้าของสวน เพราะเครือข่ายทางสังคมเหล่านั้นจะช่วยถ่ายทอดทุนทางวัฒนธรรมให้กับ
 เจ้าของสวน ในทางกลับกัน หากเจ้าของสวนมีทุนทางวัฒนธรรมในระดับที่สูงแต่ไม่มีเครือข่าย
 ทางสังคมรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมนั้น ทุนทางวัฒนธรรมก็ไม่มี ความหมายเท่าใดนักเพราะเป็นทุน
 ทางวัฒนธรรมที่ไม่มีแสดงออกให้คนอื่น ๆ เห็น เครือข่ายทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมจึงมี
 ความสัมพันธ์ในลักษณะของการเสริมซึ่งกันและกัน

ทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมจึงมีความเกี่ยวข้องโยงใยและเสริมซึ่งกันและกัน
 รูปธรรมของทุนทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนนั้นคือ ความรู้ที่สะสมในตัว
 เจ้าของสวน ซึ่งเป็นความรู้ที่ส่งผลต่อการเสพยาวัตฤทางวัฒนธรรม หรือ ความสามารถในการ
 ประเมินว่า สวนหรือองค์ประกอบสวนแบบใดสวย แบบใดน่าเกลียด แบบใดเหมาะสม แบบใดไม่
 เหมาะสม

ทุนทางวัฒนธรรมที่แฝงฝังเข้าไปในตัวของผู้เป็นเจ้าของสวนจนกลายเป็นความสามารถหรือสม
 รรถนะทางวัฒนธรรมด้านวัฒนธรรมของเจ้าของสวนแต่ละคนเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ‘ฮาบิทัส’

ความสามารถหรือสมรรถนะด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสวนที่เจ้าของสวนได้เรียนรู้จาก
 แหล่งทุนทางวัฒนธรรมที่กล่าวมา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลต้นไม้
 ความสามารถทางศิลปะ ความสามารถที่จะพูดเรื่องศิลปะ ความสามารถในการชื่นชมความงาม
 ของสวน วิธีการชื่นชมความสวยงามของสวน

1) ความรู้เกี่ยวกับต้นไม้

ความรู้ลำดับแรกที่เจ้าของสวนได้รับจากแหล่งวัฒนธรรม โดยเฉพาะจากหนังสือ/
 นิตยสาร คือความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ เจ้าของสวนแต่ละคนจะมีความรู้เกี่ยวกับต้นไม้แตกต่างกันคนที่
 มีความรู้เรื่องต้นไม้มากที่สุดก็คือพืชนัท เพราะพืชนัทไม่เพียงแต่จำชื่อต้นไม้ได้เท่านั้น แต่พืชนัท
 จะหารู้ถึงสายพันธุ์ของต้นไม้และชื่อสายพันธุ์ที่เป็นภาษาอังกฤษยากๆ การพูดคุยการพืชนัทจึงให้
 ผู้ศึกษาอื่นงกับชื่อต้นไม้แปลกๆที่ผู้ศึกษาไม่เคยได้ยินมาก่อนอยู่เสมอ

สวนเจ้าของสวนที่มึความรู้เกี่ยวกับต้นไม้บ่อยที่สุดรองลงมาจากพืชนัทก็คือ พืชนัท
 เนื่องจากพืชนัท “ไม่ใช่คนที่รู้เรื่องต้นไม้” มาก่อนที่จะให้พืชนัทจัดสวนจัดสวนให้เหมือนกับพืชนัท แต่

ด้วยความที่พืชนั้นมีเวลาในสวนและอยู่บ้านมากกว่าพื้นที่ซึ่ง "ไม่มีเวลาดูด้วย ไม่ค่อยได้อยู่บ้าน" พืชนจึงรู้จักชื่อต้นไม้และลักษณะต่างๆมากขึ้นเรื่อย

สำหรับเจ้าของสวนคนอื่นๆก็มีความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ในระดับที่สูงมากและสามารถจดจำชื่อต้นไม้และลักษณะของต้นไม้ในสวนได้ทั้งหมด ก็คือ พี่อรรถที่บอกกับผู้ศึกษาว่า "ก็พี่เป็นคนบ้านต้นไม้" พี่กฤษณ์ พี่ชัย พี่เอื้อง

ตัวอย่างความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ที่เจ้าของสวนเล่าให้ฟัง มีดังนี้

"ปกติมันจะเป็นสีเหลือง แต่อันนี้เป็นสีเขียว มันชื่อเอนไซน์ คนที่ตั้งชื่อก็คือเอมไซม์ นั่นแหละ" ...พืชนนท์

"หลายคนเรียกพุดน้ำผึ้ง เป็นพุดตระกูลหนึ่ง...เค้าเรียก...Rubaiceae อะนะ" ...พืชนนท์

"บรอมมีเลียด คือสับปะรดสี อยู่ในแฟมมีลีใหญ่ รองลงมาจะมีสายพันธุ์ต่างๆ อันนี้อยู่ในสายพันธุ์แอกเมีย อันนี้อยู่ในสายพันธุ์ครีพแอนธัส อันนี้อยู่ในสายพันธุ์นีโอริเจลเลีย" ...พืชนนท์

"ต้นหนวดปลาตุ๊ก เาามาแทนหญ้า เวลาขึ้นก็จะปรกเงง ไม่รก"...พี่ปอ

"คือเรารู้ไงว่ามันจะมีคล้ายๆกัน อย่างจันทน์ผากับจันทน์หอม พี่เลือกจันทน์หอม เป็นไม้ทางชุมพร นครศรีธรรมราช มันอยู่ตามเขาอะ"...พี่ชัย

"ต้นเศรษฐีเรือนองนี้ น้าซ่าเอามาทดลองแล้ว เป็นพืชที่สร้างออกซิเจนได้สูงมาก ถ้าเอาไว้ในบ้าน ไม่ต้องใช้แอร์เพียวรีฟายเออร์ที่เครื่องเป็นหมื่น สองหมื่น สามารถดูดซับคาร์บอนไดร์ออกไซด์และสร้างออกซิเจนได้มากกว่าต้นไม้อื่น 3 เท่า"...พี่แจ๊ค

"ต้นไม้ที่ลำต้นตั้งตรง สามารถสูงได้ถึง 45-50 เมตร ถึงแม้จะมีต้นไม้ต้นอื่นมาบังก็ตาม"...พี่แจ๊ค

จะเห็นได้ว่ากลุ่มชนชั้นกลางทั้งผู้ดีเก่าและคนรวยใหม่ต่างมีทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบของความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม หากเราลงไปดูที่รายละเอียดของความรู้เกี่ยวกับต้นไม้แล้ว กลุ่มคนรวยใหม่มีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ต้นไม้เพื่อที่จะบอกถึงความแตกต่างของต้นไม้ที่ตนเองมีอยู่กับต้นไม้ต้นอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการแสดงความแตกต่างที่โดดเด่นของต้นไม้ในสวนหรือประโยชน์ทางด้านสัญลักษณ์ แต่เจ้าของสวนที่เป็นผู้ดีเก่าอย่างพี่แจ๊คกลับสนใจในความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ในมุมมองที่แตกต่างออกไป คือ ไม่ได้สนใจว่าต้นไม้ที่บ้านของตนเอง แตกต่างจากบ้านคนอื่นอย่างไร แต่เป็นความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ในระดับวิชาการว่า ต้นไม้เหล่านั้นจะให้ประโยชน์กับตัวพี่แจ๊คและสวนของพี่แจ๊คอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น ประโยชน์ของไอโซนจากต้นเศรษฐีเรือนองใน ประโยชน์ของความสูงชะลูดของต้นยางนา เป็นต้น

2) ความรู้ในการดูแลต้นไม้

การดูแลสวนเป็นสิ่งที่เจ้าของสวนทุกคนเรียนรู้ ถึงแม้ว่างานทำสวนของเจ้าของสวนเกือบทุกคนจะเป็นงานที่มีคนรับใช้ แม่บ้าน คนสวนเข้ามาช่วยดูแลก็ตาม แต่เจ้าของสวนทุกคนก็เรียนรู้วิธีการดูแลต้นไม้ในสวนของตัวเองด้วยความสนุกในฐานะที่งานดูแลต้นไม้เป็นงานอดิเรกและความ 'รัก' ต้นไม้/สวน อย่างน้อยการเรียนรู้เกี่ยวกับต้นไม้ก็ทำให้เจ้าของสวนสามารถว่ายนน้ำให้คนที่ช่วยดูแลสวนได้อย่างถูกใจและสวยงามตรงตามรสนิยมของเจ้าของสวน รวมทั้งยังทำให้เจ้าของสวนสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปพูดคุยให้คนอื่น ๆ ฟังในฐานะของทุนทางวัฒนธรรมที่ตนเองมีอยู่ในตัว ความรู้ในการดูแลต้นไม้เหล่านั้นถูกถ่ายทอดผ่านคำพูดที่ว่า

“อันนี้มันหลุดออกมาแล้วเราไม่เห็น มันกินน้ำไม่ได้ ใบมันแห้งก็คอยดูจัดให้มันดีกว่าเดิม”
...พืชนท์

“คราฤษณะ เป็นไม้แดด เราต้องเข้าใจเค้า (ถ้าเอามาปลูกในที่ร่ม)ต้องเปิดไฟช่วยเค้าตอนกลางวัน”...พืชนท์

“เราต้องรู้ว่าเค้าไม่ชอบอะไร เราก็ต้องเปลี่ยนเค้าไปในที่ที่เค้าชอบที่สุด เราก็เปลี่ยนเค้าไปอยู่ที่อื่นเท่าที่เราให้เค้าได้เท่าที่เราหาให้เค้าได้ ถ้าเราเปิดใจกับต้นไม้ เราก็จะรู้”...พืชนท์

“พวกนี้เป็นต้นไม้ตระกูลบอระเพ็ด พี่จะฉีดน้ำอาทิตย์ละครั้ง พอ”...พืชร

“ต้นไม้ใหญ่เลย ใหญ่มาก ๆ มันจะไม่ตืนะ มันต้องซื้อหนุ่มสาว พออุบมาอุบมัย เหมือนเราย้ายต้นไม้แก่ ๆ มา มันก็งามไม่เต็มทีเพราะมันชูดมาทั้ง มันงามไม่เต็มที ต้นไม้หนุ่มสาวที่กำลังพอดีๆเนี่ย มันกำลังเจริญเติบโตไป เพราะฉะนั้นเนี่ยมันก็จะออกได้เร็วขึ้น...พืภุษณ์

“ต้นคุณต้องออกหน้าร้อนไปปล่าว เพราะฉะนั้นเราต้องใส่ปุ๋ยชะก่อนสัก สามเดือน เพื่อที่จะให้มันอุดมสมบูรณ์ พอหน้าร้อนปุ๊บโดนทิ้งใบปุ๊บ มันก็จะมีดอกออกมาเต็มที”...พืภุษณ์

“ต้นนี้ไม่ออกดอกมานานละ น่าจะมีปัญหาเรื่องปุ๋ย”...พืชนพ

3) ความสามารถทางศิลปะ

ทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปแบบของความสามารถทางศิลปะที่ปรากฏในบริบทของการจัดสวนบ้าน ความสามารถทางศิลปะเหล่านี้เป็นทุนวัฒนธรรมที่มีผลต่อความสวยงามในสวนของเจ้าของสวนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสวนที่เจ้าของสวนออกแบบด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามในกรณีที่เจ้าของสวนให้นักจัดสวนออกแบบให้ เมื่อถึงเวลาที่สวนต้องได้รับการซ่อมแซม ความสามารถทางศิลปะของเจ้าของสวนจะเข้ามาช่วยบอกแนวทางว่า ควรจะตกแต่งและเติมอะไรเข้ามาแทนองค์ประกอบสวนที่นักจัดสวนได้วางไว้โดยไม่ทำให้ความสวยงามของสวนลดลง

ความสามารถทางศิลปะเหล่านั้น เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็
 ความสามารถในการออกแบบสวนด้วยตนเอง ความสามารถในการออกแบบการจัดวางต้นไม้ใน
 สวน ความสามารถในการเลือกต้นไม้และองค์ประกอบสวนเข้ามาสร้างสวนที่สวยงามอย่างมี
 ศิลปะ ความสามารถในการเชื่อมโยงสไตล์สวนเข้ากับสไตล์บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อันนี้ ยูโคเบีย เอามาเติมเพื่อให้มันนุ่มนวลขึ้น” ...พีนนท์

“(นี่คือ)ที่บังแดดของบ้านพี อย่างบางคนเค้าบังแดด เค้าก็ใช้ตาข่ายกรอง (แต่ที่บังแดด
 ของบ้านพี)เหมือนก้อนเมฆ นึกถึงแองเจิ้ล นึกถึงก้อนเมฆมัย” และ “ถ้าเอาเสลนมา ก็บังได้มา
 มากกว่า แต่มันสวน มันไม่เป็นธรรมชาติไป”...พีนนท์

“เวลาเราไปเดินดูต้นไม้เนี่ย เราก็คิดว่า ต้นนี้สีเนี่ย ถ้ามันมาอยู่ตรงนี้ของเรามันน่าจะสวย
 นะ มันน่าจะดีกับสิ่งที่มันขาดไปนะ”...พีนนท์

“เราจะมีแบบอยู่ในใจแล้วว่าก่อน(หิน)ประมาณนี้ละ ใช้ได้”...พีนนท์

“ไปกับสวนเป็นของเบสิคคู่กัน ได้อารมณ์”...พีนนท์

“ต้นไม้เราเลือกเอง อย่างไรก็มีหลายอย่างนะ ไทรอินโด ไทรมาเลย์ แต่พีเลือกไท
 คอมแพค เพราะต้นเค้าดูแข็งแรงกว่า”...พีปอ

“พีก็เลยออกโอเคียเรียกว่า วิว่าบอร์ด ปิดรอยร้าว” ...พีปอ

“เวลาพีลงต้นไม้ ความรู้สึกมันจะบอกเราเองว่าหันทางนี้แล้วจะสวย”...พีอร

“พีไม่อยากเห็นเสาไฟฟ้าโตขึ้นมา วันที่ได้ต้นไม้มาเนี่ย กันเกราะเค้าจะสูงที่สุด พีก็เอามาบัง
 ตรงนั้น”...พีอร

“(ต้น)โมกเทห์ 45 องศา สวยกว่ากันเยอะเลย เวลาเราขับจากปากซอยเข้ามา จะเห็นโมก
 พีเอียง มันต้องมีศิลปะหน่อย”...พีอร

“ตรงนี้เรามองไปก็อยากมีไม้เขียวๆ ก็เลยเอามาจ้งมาลง”...พีอร

“ที่ตรงนั้นแคบและยาว มันก็จะเป็นอะไรไปไม่ได้นอกจากไม้ทรงนี้”...พีอร

“เรารู้ว่าพื้นที่ของเรามันร่ม และเรารู้ว่าไม้ดอกต้องการแดดเพื่อสังเคราะห์แสง มันจะไม่
 ค่อยออกดอก จึงจำเป็นที่จะต้องเอาไม้ใบที่มีลวดลาย นี่ต้นไม้ฟิลิปปินส์”...พีอร

“นี่เข็มม่วง ที่อยู่หลังเคื่องหมายนา ใหญ่มัย เดียวเดือนหน้ามันจะออกดอกสีม่วงทั้งต้น
 เลย ก็เป็นเขียวตัดม่วง ไม่ใช่เขียวอย่างเดียว”...พีชัย

“เข็มสามสี ต้นสน ที่มันกราฟิๆ ไม้เอา”...พีชัย

“ตอนแรกมันไม่ได้มีอยู่เยอะๆแบบนี้ละ เค้าค่อยๆ fill พอเราเห็นตรงนี้ แล้วมันน่าจะมิตองนี้
 นะ มันก็เกิดจินตนาการไปเรื่อยๆ”...พีชัย

“พีมีความรู้สึกที่บ้านจัดสรรของเรามัน Contemporary แล้วมันก็เหมาะสำหรับทำสวนถ้าเป็นบ้านไทยแล้วสวนไทยมันก็ชัดๆ”...พีภิญษณ์

“ถ้ามีสีเขียวมันก็ต้องมีสีร้อนตัดกันบ้างซัก 30% เป็นไปตามทฤษฎีสี ถ้าเกิดมันจะเย็นไปหมดเลยมันก็ดูไม่สวย” ...พีภิญษณ์

“พวกอะไรตามจตุจักรที่มันเป็นทองๆล่ำริดอะนะ มันก็จะสามารถเป็นงานยุโรปได้”...พีภิญษณ์

“ถ้าต้นจันผา ถ้าเราปลูกต้นคู่มันก็สามารถจะอยู่ในสวนอังกฤษได้ แต่ก็คือ(ทด)แทนต้นไม้ที่ตัดแต่งเป็นพุ่ม(ที่มักพบในสวนอังกฤษ) เพราะฉะนั้น ถ้าเราเอาคู่ที่เหมือนกันไปวางไว้ให้สมมาตรมันก็จะสวนอังกฤษได้ แต่ยังอยู่ในกระถางที่เป็นลักษณะเดียวกับสไตล์สวนที่เราจะทำได้”...พีภิญษณ์

“อย่างชิงช้า ตรงนี่เกิดขึ้นจาก(ลูกชาย)คนโต จริงๆเขาอยากได้สีแดง เกียกันอยู่ เขาขายสีเขียว ตอนแรกก็จะตัดสติใจทำเป็นสีแดงแล้ว แต่คิดว่าถ้าเป็นสีเขียวจะทำสวยดูสวยงามน่ารักๆ แต่แดงมันอาจจะดูแปลกๆ แต่ก็เข้านะ มานั่งคิด แต่สุดท้ายมานั่งเถียงกับเขา(ลูกชาย)ตั้งนาน จนเขายอมแล้วก็กลายเป็นสีเขียว”...พี้นท์

“ถ้าทำสวน คุณทำทราวล้างมันก็จะดูความเป็นธรรมชาติสูง”...พี้นท์

“สวนแนวตั้งนี้ พีก็เอาไม้ที่เหลือจากเรือนหอ มาทำเป็นชั้นวางกระถางต้นไม้ และเอาหน้าต่างที่ไม่ใช่แล้ว มาวางแขวนดอกไม้ แขวนอะไรไป”...พีแจ๊ค

ความสามารถทางศิลปะหรือความสามารถในการสร้างสรรค์ความสวยงามอย่างมีศิลปะ นั้นเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เจ้าของสวนทุกคนเก็บสะสมและพัฒนาอยู่เสมอทั้งเจ้าของสวนที่เป็นผู้ดีเก่าและคนรวยใหม่ อย่างไรก็ตาม เจ้าของสวนที่เป็นคนรวยใหม่ที่จะมีแนวโน้มในการพัฒนาความสามารถทางศิลปะโดยอ้างอิงกับหลักเกณฑ์และทฤษฎีของศิลปะเป็นหลัก รวมทั้งเน้นความสวยงามที่สมบูรณ์แบบในการจัดสวน เจ้าของสวนที่เป็นคนรวยใหม่จึงกังวลใจหากทำผิดพลาดทางศิลปะนั้นๆ เมื่อเอาดอกไม้มาปลูกในสวนจึงต้องปลูกตามทฤษฎีสี เมื่อเกิดรอยร้าวที่ผนังจึงต้องหาวิธีว่าบอรัตมาปิด เมื่อไม้ดอกไม้ไม่สามารถเติบโตในที่ร่มได้ก็ต้องหาไม้ใบสีเขียวมาปลูกแทน ที่เป็นเช่นนั้นเพราะความสามารถทางศิลปะนั้นเป็นเสมือน ในทางกลับกันเจ้าของสวนที่เป็นผู้ดีเก่าอย่างพีแจ๊คกลับใช้ความสามารถทางศิลปะที่มีอยู่ในตัวอย่างเป็นธรรมชาติและไม่ได้เอากลับมาทางศิลปะมาเป็นกรอบในการสร้างสรรค์สวนมากจนเกินไป เนื่องจากกรณีที่พีแจ๊คเกิดมาในพื้นฐานครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีเป็นทุนเดิม ทำให้พีแจ๊คมีสถานะทางชนชั้นที่ชัดเจน การดึงความสามารถทางศิลปะที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมมาแสดงถึงชนชั้นทางสังคมจึงไม่ใช่สิ่งที่

จำเป็นสำหรับผู้ดีเก่าอย่างพี่แจ๊ค เวลาที่พี่แจ๊คพูดถึงเรื่องการออกแบบจึงมีลักษณะการพูดในทำนองที่ว่า ‘พี่มีแบบนี้อยู่ พี่ก็เลยเอามาทำ’ ไม่ใช่ ‘ถ้าทำแบบนี้มันจะสวย พี่จึงทำ’

4) ความสามารถที่จะพูดเรื่องศิลปะ

ความสามารถที่จะพูดเรื่องศิลปะเป็นอีกหนึ่งทุนทางวัฒนธรรมที่เจ้าของสวนเรียนรู้จากแหล่งทุนทางวัฒนธรรม เพื่อให้ตนเองเป็นเจ้าของสวนที่เหมาะสมกับสวนสวยงามที่แสดงถึงความมีรสนิยมของตนเอง ความสามารถนี้เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากความสามารถทางศิลปะตรงที่ ความสามารถทางศิลปะเป็นความสามารถในการสร้างสรรค์ความสวยงามอย่างมีศิลปะในสวน แต่ความสามารถที่จะพูดเรื่องศิลปะเป็นความเข้าใจถึงหลักของศิลปะความงามในสวนและเข้าใจถึงความงามที่เกิดขึ้นในสวนของตนเอง ดังคำพูดของเจ้าของสวนที่ว่า

“สวนมันมีทุกอย่างที่คุณชอบ ชอบอะไรก็เอามาใส่ แต่จัดวางไม่เป็น ใช้แต่ความชอบ แต่ไม่คิดว่า ใช้ร่วมกันได้มั๊ย เข้ากันริเปล่า บางทีเราชอบอย่างเดียวไม่ได้ เราต้องชั่งใจด้วย”...พี่เอื้อง

“การจะจัดสวน ต้องจัดความคิดในหัว เราอาจจะคิดเยอะว่าอยากทำอะไรบ้าง ชอบเต็มไปหมด แต่มันต้องจับสิ่งที่เข้ากันมารวมกัน สมมุติมี 10 อย่าง แต่มันไม่เข้ากันทั้งหมด เราก็ต้องตัดเหลือซัก 7 อย่าง พี่ถึงบอกว่า รักอย่างเดียวไม่ได้ ต้องคิดด้วย”...พี่เอื้อง

“จัดสวนก็เหมือนแต่งตัว ทำไมเราจึงแต่งตัวสวย ทรงนี้ห้าเดือนเจ็ดเดือน เราต้องเปลี่ยนมันแต่งไม่จบเหมือนคนเลย”...พี่นนท์

“งาน design ทุกอย่างต้อง center”...พี่อร

“ต้องแมชท์กับของที่อยู่รอบๆ แมชท์กับต้นไม้ ก็จะได้สวนที่ไม่วิริสสมหารา แพลนๆ เป็นไม่หาง่าย”...พี่ปอ

“โมเดิร์นมันจำกัดขอบเขตความฝันของเรานะ เพราะว่าโมเดิร์นมันได้แนวเดียว ก็คือต้องเป็นอะไรที่มันเป็นโมเดิร์น ก็คืออาจจะเป็นต้นไม้หน่อยขึ้น เหมาะสำหรับคนที่ไม่มีเวลาดูแลต้นไม้ หรือว่าไม่ได้ชอบต้นไม้”...พี่กฤษณ์

“สวนอังกฤษก็เหมือนกัน เมนมาสเตอร์พีซ (main masterpiece) มันก็ต้องมีแบบแค่อันเดียว เหมือนบ้าน เบิร์ด เฮ้าส์ อันนั้นไง” ...พี่กฤษณ์

“เพราะว่าคำว่าสวนอังกฤษเนี่ยมันกว้างมาก เพราะว่าอะไรู้ปะ ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่มีอาณาบริเวณเยอะ เพราะฉะนั้นสวนอังกฤษมีความหมายของมันก็คืออยู่ได้ทั่วโลก ก็อาจจะอยู่ในสิงคโปร์ก็ได้ หรือก็เป็นทรอปิคอล อิงริชการ์เดนก็อาจจะไปอยู่ในที่อเมริกาใต้หรืออยู่

ในทะเลทราย มันก็เป็นอะไรของมันได้ เพราะว่ามันเป็นสไตล์ แต่ว่ามันสามารถประยุกต์พีชที่อยู่ในสวนมาปลูกได้ อย่างสวนอังกฤษ กล้วยมันก็เป็นทรอปิคอล อิงริชการ์เดนได้"...พีกฤษณ์

"บัวก็มีนะอังกฤษก็มีนะ มันก็มีสระ เขาก็มีสวนน้ำเหมือนกัน water lily อังกฤษเขาก็มีบัวเหมือนกัน"...พีกฤษณ์

"คือสังเกตสวนพี ถ้าเป็นมุมที่เดินตรงมันต้องเจออะไรหนึ่งอย่าง คำเรียกว่าต้องมีมุมปะทะสายตา มองนั่นเจอนี้ แล้วที่เหลือก็ซ่อนไว้"...พีเมษ

"เราก็คิดตามเค้า แต่ก็เข้าใจนะ ก็เหมือนวาดรูปนะ มันต้องมี foreground background มันต้องมีพระเอก พระรอง"...พีนพ

"เรื่องโทนสี ถ้าเราเล่นง่าย ๆ ก็เอาสีขาวเข้าไว้ก่อน แล้วเอาอย่างอื่นมาเติมเหมือนกับวาดรูป"...พีนพ

"ต้นไม้ต้นนี้เป็นจุดโฟกัสเลยละ ทุกคนเข้ามาตุ้ม ต้องสะดุดต้นไม้ มันพอแล้ว สมมุติมี 5 ต้น 10 ต้น มันไม่เด่นไปครับ" ...พีนพ

"สวนในฝันของพีมีหลายแบบ สวนป่าก็เป็นส่วนหนึ่งของสวนในฝัน สวนบาทลิกก็ชอบ สวนเซน สวนญี่ปุ่นที่นิ่งสงบเราก็ชอบ สวนอังกฤษก็น่ารัก สวนครัวเอามาdesignใหม่ก็น่ารักดี ถ้ามองว่าพอใจจริง ก็ยังไม่พอใจหรอกครับ คนมันรักสวนรักต้นไม้ มันมีวันจบหรอก จนตายละ"...พีแจ๊ค

ความสามารถที่จะพูดเรื่องศิลปะหรือความเข้าใจหลักเกณฑ์ของศิลปะการจัดสวนให้สวยงามนั้นก็ทำให้เราเห็นถึงลักษณะที่หลากหลายของทิวทางวัฒนธรรมในกลุ่มชนชั้นกลางเจ้าของสวนที่เป็นคนรวยใหม่มีแนวโน้มในการมองความสวยงามโดยการเทียบเทียบกับรูปแบบที่ชัดเจนตายตัวของสไตล์สวนที่เจ้าของสวนแต่ละคนยึดถือว่าเป็นสไตล์สวนที่แสดงให้เห็นถึงทิวทางวัฒนธรรมที่ดีซึ่งพวกเขา เมื่อมีสวนจึงต้องคิด ไม่ใช่ชอบเพียงอย่างเดียว การนำบัวมาไว้ในสวนอังกฤษจะทำได้ก็ต่อเมื่อเห็นว่าสวนที่ประเทศอังกฤษก็มีการนำ 'water lily' มาใช้เช่นกัน เมื่อพูดถึงต้นไม้ก็ต้องคำนึงถึงต้นที่เป็นจุดโฟกัสของสวนก่อน เมื่อจะมองว่าองค์ประกอบในสวนชิ้นใดสวนงามก็อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของมุมปะทะสายตา เป็นต้น ในขณะที่ผู้ดีเก่าอย่างพีแจ๊คกลับพูดถึงสไตล์สวนที่หลากหลายตามทิวทางวัฒนธรรมที่ตนเองเก็บสะสมไว้มากมาย และยังมีแนวโน้มที่จะพูดถึงศิลปะในรูปแบบที่ไม่ตายตัว ในลักษณะที่ว่า 'รูปแบบนั้นก็ชอบ รูปแบบนี้ก็ชอบ' ไม่จำเป็นต้องเลือกสไตล์ใดสไตล์หนึ่ง

5) ความสามารถในการชื่นชมความงามของสวน

นอกจากความสามารถทางศิลปะและความสามารถที่จะพูดถึงเรื่องศิลปะแล้ว ความสามารถในการชื่นชมความงามของสวนก็เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เจ้าของสวนทุกคนสะสม เข้ามาอยู่ในตัวเอง ทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นความสามารถในการชื่นชมความงามชนิดนี้สัมพันธ์กับ ความเป็นชนชั้นกลางระดับสูงเป็นอย่างมาก เพราะการชื่นชมความงามของสวนสวยงามที่ไม่ได้ คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเพียงอย่างเดียว เป็นวิธีการมองคุณค่าและประเมินความสวยงามของ สวนแบบชนชั้นกลางที่มองอยู่บนพื้นฐานทางสุนทรียศาสตร์เป็นหลัก คุณค่าและความงามของ สวนและต้นไม้ในสวนที่ได้รับการชื่นชมโดยเจ้าของสวนที่เป็นเจ้าของพื้นที่สวนนั้นแสดงให้เห็นใน คำพูดดังต่อไปนี้

“(ต้นชายผ้าสีดา)ตอนนี้คงประมาณ 7,000 ได้แล้ว เพราะชายผ้าเค้ายาวลงมาแล้ว แต่ ก่อนเป็นผมทรงทรง แต่ตอนนี้ดีสตีขึ้น ไร่ผมยาว”...พีแจ๊ค

“ชอบ(ผนังที่มีรากไทรปกคลุม) เหมือนนครวัด”...พีแจ๊ค

“ไม่มีคุณค่าที่นักเล่นสัปดาห์จะเล่นกันก็ตัวนี้”...พีนนท์

“นี่เค้าเล่นกันสนุกสนานมาก อเมซิงเกรซ”...พีนนท์

“ตัวนี้เป็นไฮบริด สีไวท์ชอคโกแลต พอมองปั๊บ สวยมั๊ย”...พีนนท์

“ดูสิ มันได้อารมณ์สวน ของมีดีไซน์ แต่มันคือการจัดสวน”...พีนนท์

“(ทีวีบอร์ด)ไม่เนียบ แต่ก็เก๋ไปอีกอย่าง”...พีปอ

“ดูเหมือนไม่ได้ตั้งใจทา มะดี ดูแบบไม่ตั้งใจ ไม่ชอบอะไรเนียบๆ”...พีปอ

“แพงครับแต่แพทเทิร์นมันจบเลย ทรงเค้าสวย เห็นแล้วว่าเค้าเป็นแบบนี้ แต่ถ้าเอาตัวที่ถู กว่านี้ซึกไม่กี่ตั้งค์ เราก็ต้องลุ้นว่าเค้าจะรอดมั๊ย ไต่ขึ้นเค้าจะเป็นยังไง”...พีปอ

“ที่เค้า(มัณฑนากร)เลือกมาก็สวยนะ (ลำต้น)ขึ้นมามันก็ชะลูดเลย ยอดได้โอเค”...พีปอ และพีออย

“จันผางามมากๆ ลงแล้วดูดีมาก” ...พีปอ

“สนามหญ้าแบบที่เค้ามีกัน ถ้าตัดดีดี ดูแลดีดี สวย มันจะเหมือนพรม แต่ส่วนใหญ่มันจะ ตายแผ่นเว้นแผ่น เวลาขึ้นแล้วซีดซีเดไม่สวย”...พีปอและพีออย

“พีเป็นคนใจร้อนอะ มารอให้ต้นไม้แตก ทำใจไม่ได้ เคยเห็นเค้าสวยๆ อยู่ๆไปหายหมด เลยไปซื้อต้นไม้ใหม่มา ฟอรั่มสวยกว่าเดิมอีก”...พีออร์

“เป็นงานไม้สักแท้ แล้วตัวงานพอรับได้ งานพม่าบางอันรับไม่ได้เลยนะ ไม่ละเอียดยเลย”

“(งานแกะสลักก่อนที่พีออร์จะปรับปรุง)น่าเกลียด สีแดง เหมือนไม้เสียบไก่”...พีออร์

“(วาทสนานาคราชที่กลายเป็นพันธุ์แล้ว)สวยจีบ ถูกใจโก้มากเลย พี่ชอบมากเลย เหมือนคนมา ยืน หัวฟู น่ารักจะตาย เวลาเดินผ่านเค้าแล้วพี่มันเขี้ยว”...พีอ

“(เปเปอร์โรเมียต่าง)น่ารักดี ดูอ่อนช้อย”...พีน้อย

“(มะเฟือง)เค้าเป็นไม้ฟอร์มสวยนะ เค้าไม่เหมือนใคร”...พีอ

“(สวน)เรามี landscape มีทุ่งหญ้าเป็นสวนโล่ง กับสวนป่า มันก็มีสองบรรยากาศ มอง ยังไงก็สวย” ...พีชัย

“(สวนที่ไม่สวยคือ)ไม่รู้จักระบายน้ำ เห็นอะไรสวยๆ ซ้ำหมด ไม่รู้ว่ามีอายุแค่สองเดือน”...พีชัย

“นี่ชั้นโตโซมา สวยมั๊ย”...พีชัย

“จะต้องมีหินดำ พี่ชอบหินดำ หินดำเป็นหินของไฟคือมันจะมีหิน หินขาว หินขาวคือลาม สโตน มอสมันก็จะขึ้นบนหินดำอย่างนี้ดีกว่า คือหน้าฝนนี้ เขียวปัดเลยนะ”...พีเมษ

“ดูสิสวยไหม ออริจินัลเนี่ย”...พีเมษ

“(ต้นไม้ที่คนสวนปลูกไม่ถูกใจคือ)หมก ๆ ปลูกไม่สวยไม่ลดหลั่นกันลงมาเลย”...พีเมษ

“สวนพี่ มันลงตัว มันดูโอเค”...พีนท์

“ตรงนี้ชอบที่สุดเลย เขาเอาไม้กับหินมามิกซ์กัน เขาเหมือนกับ ลดความแข็งของหิน แต่พอ มีไม้ ทำให้เหมือนกับมันซอพลอง ความแข็งมันก็ดูสวย ดูมิก กันไปเลย มันแมทกันมาก”...พีนท์

“เรื่องของไทรพีก็เป็นคนเลือกเองรู้สึกว่ามันบังสายตาคอรอบข้างที่จะเดินมา แล้วมันดู แน่น เป็นต้นไม้ที่ดูแน่นๆ แล้วดูแล่ง่ายด้วย แล้วยิ่งเต็มๆมันได้ความ impact มันแน่นๆ เขียวๆดูดี” ...พีนท์

“(ปรองฎีปุ่น) คือเลี้ยงจนกระทั่งมันออกดอกสวยมาก คนอื่นเขาเลี้ยงไม่ออกนะ ออกดอก สวยมากเลยนะ”...พีนท์

“อย่างชิงช้า ตรงนี้เกิดขึ้นจากคนโต จริงๆเขาอยากได้สีแดง เลี้ยงกันอยู่ เขาขายสีขาว ตอน แรกก็จะตัดสีใจทาเป็นสีแดงแล้ว แต่คิดว่าถ้าเป็นสีขาวจะทำสวยดูสวยน่ารักๆ แต่แดงมันอาจจะ ดูแปลกๆ แต่ก็เข้านะ มานั่งคิด แต่สุดท้ายมานั่งเถียงกับเขาตั้งนาน จนเขายอม แล้วก็กลายเป็นสี ขาว” ...พีนท์

“พอมัน(ต้นลีลาวดี)เป็นพุ่มก็ตื่นเต้น มันสวยดี มันดูแปลกดี มันเก๋ดี”...พีนท์

“สวนที่ทำนี่ออกไปทางน่ารักนะ พี่ว่าออกไปทางแหวๆ(ยิ้ม)”...พี้นพ

“(หญ้าที่หน้าบ้าน) ถ้ายาวแล้วจะไม่สวย พอถึงโคนให้เหลือประมาณฝ่ามือ แล้วพอมันขึ้น ชูยอดชูใบ มันจะพลิ้วสวยพอน่าไปสักเดือนมันจะเริ่มรก”...พี้นพ

6) วิธีการชื่นชมความสวยงามของสวน

ความสามารถในการชื่นชมความงามเหล่านั้นทำให้เจ้าของสวนพัฒนาบุคลิกทางวัฒนธรรม อีกประเภทหนึ่งขึ้นมา นั่นคือ วิธีการชื่นชมความงามของสวน วิธีการที่ทำให้เจ้าของสวนสามารถ 'เสพย์' ความงามของสวนได้อย่างเต็มที่ตามที่ผู้ศึกษาพบมีอยู่ 2 วิธีคือ

วิธีแรกคือ การใช้กระจกแทนกำแพงปูน เพื่อเปิดมุมมองของบ้านให้ใกล้ชิดสวนมากขึ้น และช่วยทำให้เจ้าของบ้านมองเห็นสวนตลอดเวลาถึงแม้จะนั่งอยู่ในบ้านก็ตาม ยกตัวอย่างเช่น บ้านของพี่น้องพุดหน้าต่างเพื่อติดกระจกที่ใหญ่ตั้งแต่เพดานจรดพื้นบ้าน เพื่อจะได้มองเห็นสวน ในมุมมองกว้างขึ้น การวางโทรทัศน์ไว้บริเวณกระจกเพื่อให้สามารถมองเห็นสวนในขณะที่ดูโทรทัศน์ เพราะพี่น้องคิดว่า "เราแต่งสวนก็หลายตั้งค์ เราก็เลยหันมองสวน เรามีให้มองเราก็หันมอง ได้เห็นน้ำตรงนี้นิดนึง" เช่นเดียวกับพี่น้องที่ทุบกำแพงปูนทิ้งเปลี่ยนเป็นกระจกเพื่อให้มองเห็นสวนแนวตั้งทั้งสวนเมื่อนั่งอยู่ที่ห้องรับประทานอาหารซึ่งทำให้พี่น้องสามารถ "นั่งกินข้าว" และ "นั่งดูสวน" ไปพร้อมๆกัน

วิธีที่สองคือ การใช้ไฟในสวนช่วยส่องให้เห็นความงามของสวนในตอนกลางคืน และสามารถเข้ามาใช้งานสวนเหมือนกับที่พี่น้องพุดว่า "ตอนกลางคืนมีไฟ สวยมาก" และพี่ชายที่พุดว่า "เปิดไฟตอนที่พี่จะเดิน(ชมสวน)" และพี่น้องที่พุดว่า "มีอยู่ 3 ดวง เปิดดวงเล็กๆมันก็เห็นต้นไม้หมดแล้ว" แสงไฟในสวนยังช่วยเพิ่มความสวยงามให้กับสวนสวยงามขึ้นเหมือนกับที่พี่เอื้องพุดว่า "ตอนกลางคืนนี้(สวน)จะสวยมากเลย ตอนที่เปิดไฟ" และพี่น้องที่อธิบายเหตุผลของการเปิดไฟในสวนว่า ไฟทำให้สวน "ได้อารมณ์"

รสนิยมสวนของชนชั้นกลาง

บุคลิกทางวัฒนธรรมหรือฮาบิทัสที่อยู่รูปแบบของความสามารถในการชื่นชมความงาม อันนำไปสู่วิธีการชื่นชมความสวยงามของสวนดังที่กล่าวมาก็คือ ความสามารถในการประเมินสวน และองค์ประกอบสวนของตนเองด้วยประสาทสัมผัสของเจ้าของสวน กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ความสามารถในการแยกแยะความแตกต่างและความชื่นชอบสวนของตนเอง (Bourdieu 1989 : 99)

ความสามารถประเมินและการแยกแยะความแตกต่างก็คือสิ่งที่โบดิยาร์ดเรียกว่า 'รสนิยม' นั่นเอง จะเห็นได้ว่า รสนิยมเกี่ยวกับสวนของเจ้าของสวนเกิดขึ้นจากความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ และศิลปะที่แฝงฝังอยู่ในตัวของเจ้าของสวน รสนิยมเกี่ยวกับสวนจึงเป็นเป็นผลลัพธ์ของฮาบิทัสของเจ้าของสวนนั่นเอง

หากพิจารณารสนิยมเกี่ยวกับสวนของเจ้าของสวนผ่านการวิเคราะห์คำพูดของเจ้าของสวนแต่ละคน เราจะพบว่า รสนิยมเกี่ยวกับสวนเต็มไปด้ด้วยการประเมินค่าความแตกต่างเชิงสัญลักษณ์ เพราะสิ่งเจ้าของสวนพูดถึงมักเกี่ยวโยงถึงความสวยงามในสวนของตนเองและความไม่สวยงามที่ได้พบเห็นในสวนอื่นๆ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสวนที่แตกต่างจากความดาษดื่นทั่วไป

ผู้ศึกษาจึงนำเอา 'โครงการการรับรู้และประเมินค่า' ของบูร์ดิเยอที่เป็นโครงสร้างที่ทำผู้คนรับรู้ถึงการความเป็นคู่ตรงข้ามสำหรับการจัดประเภทและคัดเลือก (classify and qualify) คนหรือสิ่งของ (Bourdieu 1984 : 468) มาวิเคราะห์รสนิยมของเจ้าของสวน โครงสร้างการรับรู้และการประเมินค่าแบบคู่ตรงข้ามที่บูร์ดิเยอเสนอไว้ มีดังนี้

สูง	—	ต่ำ
-----	---	-----

เลิศเลอ, การเลื่อนชั้น, บริสุทธิ

หยาบคาย, ชั้นต่ำ, เจียมตัว

จิตใจ	—	วัตถุ
-------	---	-------

ดีเลิศ	—	ไม่ดี
--------	---	-------

ทำให้เรียบร้อย, สง่างาม

หนัก, อ้วน, หยาบกระด้าง, โหดร้าย

เบา	—	หนัก
-----	---	------

บอบบาง, มีชีวิตชีวา, แหลมคม, คล่องแคล่ว

เชื่องช้า, หนา, ลำบาก, รุ่มง่าม

อิสระ	—	บีบบังคับ
-------	---	-----------

เป็นเอกลักษณ์	ทั่วไป
หายาก, แตกต่าง, น่ารังเกียจ, ผูกขาด, เฉพาะตัว, ใหม่	ดั้งเดิม, ซ้ำซาก, ดาษดื่น ไม่สำคัญ, เดิมๆ
ฉลาด	โง่
อัจฉริยะ	มีดมัว, เศร้าหมอง, งั้นๆ

จากโครงร่างดังกล่าว ผู้ศึกษาพบว่า โครงร่างการรับรู้และการประเมินแบบคู่ตรงข้ามที่สามารถนำมาใช้ได้ดีกับการวิเคราะห์หรือนิยมเกี่ยวกับสวนคือ สูง/ต่ำ ดี/เลว/ไม่ดี และเป็นเอกลักษณ์/ทั่วไป ผู้ศึกษาจึงนำคู่ตรงข้ามดังกล่าวมาใช้ในการแยกประเภทสวนและองค์ประกอบสวนของเจ้าของสวนที่เป็นเจ้าของสวนกับสวนอื่นๆ ซึ่งเขียนออกมาเป็นแผนภาพได้ดังนี้

สวน/องค์ประกอบสวน

ที่ถูกประเมิน

	สูง	ต่ำ
สับปะรดสี	มีคุณค่า	ไม่มีคุณค่า
อเมซซิ่งเกรส	สนุกสนาน	น่าเบื่อ
ต้นไม้	ซื้อต้นไม้ที่โตเต็มที่แล้ว	ซื้อต้นเล็กยังไม่โตเต็มที่
งานแกะสลักไม้	ผลงานแท้	งานของพม่า
ชั้นโตโซมา	สวย	ไม่สวย
หินดำ	มอสขึ้น/เขียวปัด	มอสไม่ขึ้น
ม้านั่ง	ซอฟท์/แมทซ์	แข็ง/ไม่เข้ากัน
ชิงช้า	สีขาว/น่ารัก	สีแดง/แปลกๆ
สีลาวดี	ต้นเตี้ย/สวย/แปลก/เก๋ดี	ไม่น่าต้นเตี้ย/ไม่สวย/ไม่แปลก/ไม่เก๋
หญ้าแดง	สั้นๆ/ชูยอดชูใบ/พลิ้วสวย	ยาว/ไม่สวย/รก

	ดีเลิศ	ไม่ดี
ต้นเฟิร์นชายผ้าสีดา	ทรงติสต์ (ยาว)	ทรงรองทรง (สั้น)
ไฮบริด สีไวท์ช็อคโกแลต	สวย	ไม่สวย
ต้นขนุน	สวย/ชะลูด	ไม่สวย/เกะกะ
จันผา	งาม/ดูดี	ไม่งาม/
ต้นไม้ที่เสียหาย	ซู้ดต้นใหม่/ฟอร์มสวยกว่าเดิม	รอดต้นไม้แตก/ทำใจไม่ได้
วาสนานาคราช	สวยจับ/ถูกใจโก๋/น่ารัก/นำหมันเขียว	น่าเกลียด/ไม่น่าสนใจ
เปเปอร์โรเมียต่าง	น่ารักดี/อ่อนช้อย	น่าเกลียด/แข็งกระด้าง
ไทรคอมแพ็ค	ดูได้ง่าย/แน่น/เขียวดูดี	ดูแลยาก/โปร่ง/ไม่เขียว
ปรงญี่ปุ่น	ออกดอก/สวยมาก	ไม่ออกดอก/ไม่สวย
	เป็นเอกลักษณ์	ทั่วไป
ผนังรากไทร	เหมือนนครวัด	เหมือนผนังบ้านอื่นๆ
สวนแนวตั้ง	ได้อารมณ์/มีดีไซน์	จืดชืด/เฉย
วีว่าบอร์ต	ไม่เนียบ/เก๋อีกแบบ	เนียบ/ไม่เก๋
ลายผนังสวน	เหมือนไม่ได้ตั้งใจทา/มะดี	เหมือนตั้งใจทา/ไม่มะ
ตุ๊กตุ่นบาทลี	ออริจินัล/สวย	ของเลียนแบบ/ไม่สวย

การวิเคราะห์หรือนิยมเกี่ยวกับสวนด้วยโครงร่างดังกล่าวทำให้เราเห็นระบบสัญลักษณ์ที่อยู่ในสวนว่าเป็นระบบการสร้างความสูงต่ำที่เกิดขึ้นบนตรรกะของการเป็นพวกเดียวกันและการกันออกไปจากพวก/จากระบบสัญลักษณ์ที่เป็นคู่ตรงข้าม ยกตัวอย่างเช่น ความเหมือนนครวัด, ได้ อารมณ์/มีดีไซน์, ไม่เนียบ/เก๋อีกแบบ, เหมือนไม่ได้ตั้งใจทา/มะดี และออริจินัล/สวย ซึ่งมีลักษณะร่วมคือความเป็นเอกลักษณ์ที่เกิดขึ้นในสวนได้ก็ดักกันสิ่งที่ไม่เข้าพวกซึ่งมีลักษณะที่ตรงข้ามกันออกไป ลักษณะตรงกันข้ามที่ถูกกีดกันออกไปก็คือ ความทั่วไป ซึ่งมีลักษณะย่อยที่ว่าเหมือนผนังบ้านอื่นๆจืดชืด/เฉย, เนียบ/ไม่เก๋, เหมือนตั้งใจทา/ไม่มะ และของเลียนแบบ/ไม่สวย

หากนำตรรกะของระบบสัญลักษณ์เหล่านั้นมาใช้ในสวนบ้าน เราจะพบว่า ระบบสัญลักษณ์ที่อยู่ในสวนสวยงามนั้นคือระบบสัญลักษณ์ย่อยๆที่แสดงให้เห็นถึงความสูง ความดีเลิศ และความเป็นเอกลักษณ์ เมื่อระบบสัญลักษณ์ทั้ง 3 ส่วนเข้ามาอยู่ในสวน ระบบสัญลักษณ์ที่

แสดงถึงความต่ำ ความไม่ดี และความทั่วไปจึงถูกกีดกันออกนอกพื้นที่สวนสวยงามของเจ้าของสวน ในการจัดสวนเจ้าของสวนจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกสิ่งที่ดีแสดงถึงความสูง ความดีเลิศและความ เป็นเอกลักษณ์เข้ามา เราจึงพบว่าองค์ประกอบของสวนที่อยู่ในสวนของเจ้าของสวนคือ สับปะรด สีที่มีคุณค่าราคาแพง อเมซซิ่งเกรสที่นักสะสมเล่นกันอย่างสนุกสนาน ต้นไม้ทรงสวยราคาแพง งานแกะสลักไม้สักที่มีคุณภาพพอรับได้ ชันโตไซมาที่สวนงาม ของแต่งสวนจากหินดำที่มีมอสขึ้น เขียวปัด ม้านั่งที่มีความ ‘ซอฟท์’ และ ‘แมทช์’ ฯลฯ ไม่ใช่ ต้นไม้ที่เสียหายต้องรอให้แตกยอดใหม่ ซึ่งทำให้เจ้าของทำใจไม่ได้ ตุ๊กตุ่นบาหลี่ที่เลียนแบบของแท้และไม่สวยงาม ฯลฯ

เมื่อคู่มือของสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นในสวน ได้รับการยอมรับและนำไปใช้โดยเจ้าของสวนและคนที่ได้พบเห็นสวนของเจ้าของสวน (แม้จะเห็นผ่านเรื่องราวและรูปภาพในหนังสือหรือนิตยสารก็ตาม) คู่มือเหล่านั้นจะไปทำงานร่วมกับตำแหน่งในโครงสร้างทางสังคมและทำให้ผู้คนเข้าใจผิดว่าคู่มือทุกคู่มือเชื่อมโยงกับสิ่งที่มีความเหนือกว่า คู่มือของสัญลักษณ์ในสวน จึงมีความสัมพันธ์แบบครอบงำ/ถูกครอบงำ ความมีรสนิยมที่มาพร้อมกับระบบสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความสูง ความดีเลิศและความเป็นเอกลักษณ์ จึงมีอำนาจครอบงำความไม่มีรสนิยมที่มาพร้อมกับระบบสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความต่ำ ความไม่ดีและความทั่วไป ด้วยเหตุนี้ เจ้าของสวนที่มีสวนซึ่งมีสัญลักษณ์ของความมีรสนิยมจึงมีความเหนือกว่าคนที่ไม่มีสวนในบ้านที่ไม่สามารถครอบครองสัญลักษณ์แห่งความมีรสนิยม หรือ คนที่มีสวนในบ้านแต่เป็นสวนที่เต็มไปด้วยความไม่มีรสนิยมหรือมีระบบสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความต่ำ ความไม่ดีและความทั่วไป

รสนิยมที่อยู่ในระบบสัญลักษณ์ในสวนจึงเป็นการจำแนกความแตกต่างทางสัญลักษณ์ให้เป็นการแสดงออกทางลำดับชั้นทางสังคม รสนิยมในการจัดสวนที่ดีจึงเป็นสิ่งที่กำหนดและรักษาไว้ซึ่งขอบเขตทางสังคม โดยการแบ่งเส้นเขตแดนระหว่างเจ้าของสวนที่มีรสนิยมในการจัดสวนที่ดีกับคนที่ไม่มีสวนที่บ้านหรือมีแต่ไม่สวยงาม

เจ้าของสวนที่มีสวนสวยงามซึ่งมีระบบสัญลักษณ์ที่สื่อถึงรสนิยมที่ดีอย่างความสูง ความดีเลิศและความเป็นเอกลักษณ์จึงรับรู้และถูกรับรู้ว่าเป็นกลุ่มทางสังคมเดียวกัน ซึ่งก็คือกลุ่มชนชั้นกลางนั่นเอง ในทางตรงกันข้าม คนที่ไม่มีสวนหรือมีสวนที่แสดงถึงความต่ำ ความไม่ดี และความทั่วไปจึงรับรู้และถูกรับรู้ไม่ได้ในกลุ่มชนชั้นที่ต่ำกว่าในสังคมไทย

ด้วยสาเหตุที่รสนิยมที่ดีสามารถสร้างเส้นแบ่งทางสังคมได้ การสร้างสถานะทางสังคมให้กับตนเองของชนชั้นกลางในที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นที่คลุมเครือจึงใช้รสนิยมเข้ามาช่วยทำให้ตนเองแตกต่างจากชนชั้นล่าง หรือ เข้ามาช่วยให้สถานะชนชั้นกลางเป็นที่ปรากฏ

ถึงแม้ว่าชนชั้นกลางจะนำรสนิยมมาใช้ในการสร้างเส้นแบ่งทางสังคมเหมือนกัน แต่การนำรสนิยมชนชั้นกลางที่เป็นผู้ดีเก่าที่มีสถานะทางสังคมและพื้นฐานทางครอบครัวเป็นที่ยอมรับรวมทั้งสร้างสถานภาพทางชนชั้นจากชาติตระกูลกลับไม่ได้สนใจกับการใช้รสนิยมมากนัก แต่คนภายนอกกลับตระหนักถึงรสนิยมเหล่านั้นด้วยตนเอง ต่างจากชนชั้นกลางที่เป็นคนรวยใหม่ที่กังวลและวุ่นวายกับการเรียนรู้ที่จะเป็นเจ้าของสวนที่บริโภควสวนอย่างมีรสนิยม พวกเขาจึงไม่ยอมหากต้นไม้ที่เข้ามาอยู่ในบ้านไม่มีฟอร์มที่สวยงามและไม่ยอมให้ต้นไม้ที่เสียหายมาอยู่ในสวน และพยายามหาของแต่งสวนที่แสดงถึงสัญลักษณ์ของความสูง ความดีเลิศ และความเป็นเอกลักษณ์เข้ามาอยู่ในสวนมากกว่ารวมทั้งพยายามชี้ให้เห็นถึงสัญลักษณ์แห่งความเหนือกว่ามากกว่าที่แจ๊คที่อยู่ในกลุ่มผู้ดีเก่า และแน่นอนว่าหากมีองค์ประกอบสวนขึ้นใดที่หมิ่นเหม่ต่อการถูกประเมินว่าไร้รสนิยมซึ่งเป็นการประเมินในแง่ลบที่ส่งผลต่อสถานภาพของความเป็นชนชั้นกลางที่พวกเขาต่างพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเองพวกเขาจะแสดงออกด้วยการออกตัวว่าเขารับรู้ถึงความไม่เข้ากันของสิ่งนั้นแล้ว เพื่อที่จะบอกว่าพวกเขาคือชนชั้นกลางที่มีรสนิยมที่ดีในการจัดสวน ยกตัวอย่างเช่น การจัดวางเก้าอี้ในศาลากลางสวนของพีเอ็ง ซึ่งพีเอ็งชี้ให้ดูความไม่เข้ากันของสีเนื้อของเก้าอี้และสีน้ำตาลเข้มของศาลาไม่ก่อนที่ผู้ศึกษาจะสังเกตเห็น และพีเอ็งที่พูดถึงการจัดวางต้นไม้ในสวนพร้อมกับพูดว่า “ที่ไม่เหมาะหรือพีรู้ แต่พีอยากได้”

การสร้างความโดดเด่นทางสังคมผ่านสวน

การที่เจ้าของสวนสร้างความแตกต่างระหว่างตนเองกับคนอื่นผ่านสวนในบ้านด้วยการสร้างทุนทางวัฒนธรรมที่มาจากการเรียนรู้และจากการทำตามกฎเกณฑ์ทางศิลปะ รวมทั้งการสืบทอดทุนทางวัฒนธรรมมาจากครอบครัวเดิมของตนเอง ซึ่งส่งผลให้เกิดรสนิยมในตัวของผู้เจ้าของสวนโดดเด่นออกมาจนคนอื่นรับรู้ ความโดดเด่นเหล่านี้เองที่ทำให้เกิดความโดดเด่นทางสังคมตามแนวคิดของบูร์ดิเยอ ความโดดเด่นทางสังคมเหล่านั้นทำให้สถานะของชนชั้นกลางที่พวกเขาต้องการนำเสนอปรากฏชัดขึ้นจากการสร้างระยะห่างของรสนิยมที่สร้างความโดดเด่นกับรสนิยมที่ไม่สร้างความโดดเด่น หรือ ระยะห่างระหว่างเจ้าของสวนกับคนที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นทางสังคมที่ต่ำกว่า

เจ้าของสวนที่เป็นชนชั้นกลางเหล่านี้ต่างใช้รสนิยมที่ตนเองมีอยู่เลือกสวนและองค์ประกอบของสวนที่เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความสูง ความดีเลิศ และความเป็นเอกลักษณ์มาครอบครอง จึงกล่าวได้ว่า สวนและองค์ประกอบของสวนที่ประกอบไปด้วยสัญลักษณ์เหล่านั้นเป็น

สิ่งสำคัญที่ทำให้สวนของเจ้าของสวนเกิดความสวยงามเป็นพิเศษ จนกลายเป็นความสวยงามที่สร้างความแตกต่างและโดดเด่นให้เจ้าของสวนนั่นเอง

ความสวยงามเป็นพิเศษในสวนของเจ้าของสวนแต่ละคนทำให้สวนของพวกเขาได้รับการถ่ายรูปลงในหนังสือ/นิตยสารและได้รับการยอมรับจากบรรณาธิการหนังสือนั้นเป็นเพราะสวนเหล่านั้นมีลักษณะที่แสดงถึงความมีรสนิยมที่ดีร่วมกัน ซึ่งผู้ศึกษาพอสรุปเป็นประเด็นใหญ่ๆได้ 3 ประเด็นคือ

1) ความมีค่าเพราะมีองค์ประกอบสวนที่มีราคาแพง

องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้สวนของเจ้าของสวนที่มีความสวยงามเป็นพิเศษนั้น เกิดขึ้นจากการลงทุนกับองค์ประกอบของสวน ด้วยการซื้อองค์ประกอบสวนที่มีราคาแพงมาแต่งสวน ในการเดินชมสวนของเจ้าของสวน ผู้ศึกษาจึงได้ยินเรื่องเล่าเกี่ยวกับความพิเศษและราคาที่พิเศษขององค์ประกอบสวนอยู่เสมอๆ ต้นไม้คือองค์ประกอบสวนที่เจ้าของสวนลงทุนเพื่อสวนที่สวยงาม ดังคำพูดที่ว่า

“เลือก(ต้นพญาสัตบรรณ)ที่ตัวสมบูรณ์มาเลย ต้นที่โตแล้ว ก็เอาเรื่องอยู่ 2 หมื่น”...พีปอ

“เห็นกระพ้อยัง ใบสวยกว่าจิ้งมัย รุ้ยยังทำไม่ถึงซื้อ”...พีชัย

“ลิปติดกับไก่แดงนี้จะดูคล้ายๆกัน แต่ไก่แดงจะหายากกว่า มีclassกว่า แพงกว่า อันนี้คือตัวที่บ้านพีมี”...พีชัย

“โมกนี่จะเป็นโมกป่า ขึ้นเป็นลำๆ ดูสวยกว่า” ...พีชัย

“ดาหลาทั่วไปเค้าดอกแดง แต่พีเลือกสีชมพู สีมันหวานกว่า สวยกว่า หายากกว่า” ...พีชัย

“พีซื้อเวลามัน มะเฟืองต้นนี้อย่างน้อยก็ 40-50 ปี ถ้าลงต้นไม้ต้นเล็กๆ เจ้าของบ้านตายก่อน เห็นต้นไม้โต”..พีอ

“หายากมาก ปกติมันจะเป็นสีแดงๆ แต่ตัวนี้มันจะไม่แดง มันเป็นอัลโม ก็คือสีเหลือง พวกเราเรียกกันไม่ต่าง”...พีนนท์

นอกจากต้นไม้แล้วของแต่งสวนหลายชิ้นก็เป็นสิ่งที่เจ้าของสวนยอมเสียเงินราคาแพง เพื่อนำของที่มีคุณค่าขึ้นมาประดับสวน ยกตัวอย่างเช่น งานประติมากรรม “อริจินัล” ของบาห์ลี ที่พีเมษต้องเดินทางไปเลือกเองถึงเกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซียและเสียค่าขนส่งประติมากรรมเหล่านั้นเข้ามาในประเทศไทย และพีอที่พยายามไปซื้อเปลือกกาฝากที่ร้านเพราะ “ลายตรงนี้สิพีชอบ ชอบ เหมือนหินงอกหินย้อยในถ้ำ ส่วนตรงเนี้ยเหมือนหอยมือเสือที่หายากๆอะ” ซึ่งพีอ

เล่าเหตุการณ์วันที่พี่อ้อไปซื้อให้ฟังว่า “ตอนที่พี่ซื้อที่ร้านเค้าไม่ขายด้วยนะ พี่ก็ตระเวนไปสองสามรอบ ก็ถามราคาเค้า เค้าก็ไม่คิดว่าจะมีคนซื้อนะ 1500 บาท พี่ก็ต่อเค้าเหลือ 1400 นึง ก็ซื้อมา”

2) ความสวยแปลกตาด้วยการองค์ประกอบสวนที่ไม่เหมือนใคร

ความสวยแปลกตาด้วยการวางองค์ประกอบสวนที่ไม่เหมือนใครเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับสวนของเจ้าของสวนที่มีสวนที่สวยงามเป็นอย่างมาก ความไม่เหมือนใครจะทำให้สวนของเจ้าของสวนมีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นความสวยงามที่เป็นพิเศษ ยกตัวอย่างเช่น

คอนเซ็ปต์สวนป่า ที่พี่แจ๊คต้องการให้ผู้ที่เข้ามาเดินในสวนรู้สึกเหมือนเดินอยู่ในป่ามากกว่าเดินอยู่ในสวนที่บ้าน พี่แจ๊คจึงออกแบบทางเดินให้คดเคี้ยวขึ้น อ้อมขึ้น และแคบลง เพื่อสร้างบรรยากาศว่าเดินอยู่ในป่า

ต้นชมพูต้นนี้มีความพิเศษอยู่ที่ ‘ความเก่าแก่’ เพราะเป็นต้นไม้ที่ปลูกตั้งแต่สมัยคุณปู่คุณย่าของพี่แจ๊ค พี่แจ๊คจึงพยายามรักษาต้นชมพูต้นนี้ไว้เป็นอย่างดีที่สุด การออกแบบสวนโดยการคงต้นชมพูต้นเดิมเอาไว้ และปรับปรุงสวนให้กลมกลืนกับต้นชมพูต้นเดิม จึงเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างและโดดเด่นซึ่งยากแก่การเลียนแบบ

เก้าอี้ไม้และโต๊ะไม้เป็นสิ่งที่พี่แจ๊คออกแบบและเลือกวัสดุเองทั้งหมด พี่แจ๊คเล่าถึงชุดเก้าอี้และโต๊ะให้ฟังว่า “เก้าอี้นี้ก็ออกแบบทำเองหมด พี่ต้องการได้ texture ที่ขึ้นสนิม พี่เลยไม่ทำเคลือบ เพราะสนิมก็เป็น texture นึงของวัตถุ เป็นสีจะของวัสดุ ไม่ต้องทาสีเพื่อตกแต่ง เหมือนจิตใจที่มีธรรมชาติ”

โคมไฟในสวนแฮนด์เมดพี่แจ๊คเล่าอย่างถึงวิธีการทำอย่างภูมิใจว่า “กระถางสีขาวเซรามิค เอาคั่ว ตัดไฟ และยิงซิลิโคนกันน้ำ จบ ง่ายมัย”

น้ำตกหินแกรนิตและหินจากอ่างศิลาของพี่เอ็งที่ “สวย เป็นเอกลักษณ์ดี ไม่เหมือนใคร”

ลานหินที่วางสลับกับไม้หมอนบริเวณทางเข้าบ้านพี่อ้อและพี่ออย ที่เพื่อนๆ ที่มาเยี่ยมบ้านจะต้อง “ตื่นตาตื่นใจ” และอุทานด้วยความประหลาดใจว่า “เอา (ไม้หมอนรถไฟ) มาได้ไงวะ”

มุมสวนที่ประดิษฐ์ขึ้นจากต้นไม้ฝีมือพี่อ้อที่มีความพิเศษอยู่ที่ว่า “ต้นไม้ไม่ได้เป็นอันเดียวกันนะ พี่ซื้ออันนี้ก่อน แล้วก็เหลือไปเห็นอีกอันนึง ก็เลยคิดว่าถ้าตอนนี้มีเพื่อนคงจะสวย ถ้าเป็นต่อเดียวไม่น่าจะโดดเด่น ก็เลยจับมาคู่กัน”

ต้นหยกมหาโชคที่พี่อ้อซื้อมาปลูกในสวนเพราะ “ตั้งแต่เดินตลาดต้นไม้มา พี่เพิ่งเห็น ต้นไม้ที่ใบเค้าบิดเกลียว”

สวนสไตล์แปลกใหม่ที่เรียกว่า สวนแนวตั้ง (Vertical Garden) ซึ่ง “เป็นการจัดสวนที่คนทำน้อยมากเพราะ Vertical Garden เพิ่งเป็น trend ใหม่ที่เข้ามา” สวนของพืชนนท์จึง “เป็นตัวอย่งให้บ้านหลายหลังมาแล้ว”

สวนแนวตั้งของพืชนนท์จึงถูกสร้างแปลกตาและไม่ซ้ำแบบใครยิ่งขึ้นด้วยการจัดสวนจาก “ต้นไม้ที่หายาก ต้นไม้ที่คนสะสม” เพราะต้นไม้ทั่วไป “ไม่ลงการ ธรรมดาไป” ซึ่งทำให้สวนของพืชนนท์เป็นสวน “อีกหนึ่งแนวที่หลุดโลกไปเลย”

ที่บังแดดของที่เหมือนกันเมฆและทำให้ “นึกถึงแองเจิ้ล” ซึ่งพืชนนท์ “คิดเอง สั่งช่างทำเอง ไม่มีขาย”

สวนสไตล์อังกฤษของพืกฤษณ์ที่มักได้รับการคัดเลือกให้ออกหนังสือ/นิตยสารบ่อยๆ เพราะ “สไตล์ฝรั่งเนี่ย บ้านอื่นมันจะน้อยกว่าบ้านพี่ไง มันก็เลยเป็นที่แปลกสำหรับคนอยู่ที่เมืองไทย มันก็เลยเข้าตาบ่อย มันก็เลยถูก pick ออกมาบ่อยๆ”

ของแต่งสวนสไตล์อังกฤษในสวนของพืกฤษณ์ที่ “เตะแพชั่น” และ “อัฟขึ้นไปเรื่อยๆ”

สวนหินโมเดิร์นของพืชนนท์ที่ “มีความเรียบ เป็นสวนที่ทุกคนเข้ามาแล้ว เขาพูดเป็นเสียงเดียวกันเลยว่าเออ โอเค มันดูไม่รก ว่า มันดูเรียบร้อย” จึงเป็นสวนที่พืชนนท์คิดว่า “เป็นสวนในฝันของหลายๆคนที่ต้องการสวนดูแลง่าย”

ฉากหลังของสวนที่สามารถ “เปลี่ยนฉากได้” พืชนพชวนดูว่าจากฉากสวนลายอังกฤษสีเหลืองครีม สามารถเปลี่ยนบรรยากาศเป็นฉากหลังสีขาวเมื่อพืชนพเปิดประตูที่ทำขึ้นเป็นพิเศษที่ทำขึ้นจากกรอบเหล็กและบานเกร็ดของวินเซอร์

3) ความมีคุณภาพขององค์ประกอบสวน

นอกจากความสวยงามที่เกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างจนเกิดความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์แล้ว คุณภาพขององค์ประกอบสวน อย่างเช่น รายละเอียดของงานฮาร์ดสเคปในสวน ความสมบูรณ์ของต้นไม้ ความละเอียดของการซ่อมแซมของแต่งสวนก็เป็นสิ่งที่เจ้าของสวนใส่ใจสร้างขึ้นเพื่อให้สวนของตนเองเป็นดูดีมีรสนิยมด้วยการใส่ใจในรายละเอียดเล็กๆน้อยๆที่เจ้าของสวนคนอื่น่มองข้าม ดังเช่นคำพูดของเจ้าของสวนดังต่อไปนี้

“ดูความละเอียด ความเรียบร้อย คุณภาพของต้นไม้เทียบกับสวนอื่นๆสิ” “ดู detail (ของสวนบ้านอื่น) สิว่าต่างจากบ้านพี่มั๊ย ดูประเภทต้นไม้ ดูจังหวะการลง ดูความเนียน ดูต้นไม้ดูว่าซ้อนกันกี่ชั้น ดูจังหวะ ดูชิงช้า ดูม่านบาหลี่ ดูระเบียบไม้” ...พืชัย

“พี่ยืนคุมทีละชั้นเลยนะ (พี่จะคอยบอกเค้าข้างว่า)เจียร(หินกาบ)อีกหน่อยน่าป่าทอง เหา
ชิตอีกนิดนะ จนป่าทองบอกว่า เหาเถอะนำคุณอร”...พี้อร

”ใครๆเห็นก็ถามว่า (ต้น)ชานาคูที่ไหนเค้าต้นใหญ่กันขนาดนี้”...พี้อร

“อย่างหมากเหลือง หนังสือบอกเป็นไม้ทรงพุ่ม อยู่แดดก็ได้ รำไรก็ได้ สูงไม่เกิน 1 เมตร ดูดี
ตอนนี้มันสูงแข่งกับบุญนาคของพีละ”...พี้อร

“ปุนที่เอามาซ่อมหางสิงห์ที่มันหัก ต้องเป็น ปุนโบราณที่แท้จริงของมัน เป็นปุนดำ ไม่ใช่
ปุนอะไรก็ได้ ช่างก็ต้องเอาคนที่ทำเป็นมา ไม่ใช่เอาช่างปุน ช่างก่อสร้างมาโบกปุน” ...พีเมษ

เจ้าของสวนก็รับรู้ว่าเป็นสวนของตนเองเด่น

ไม่ว่าสวนของเจ้าของสวนจะมีค่าเพราะมีองค์ประกอบสวนราคาแพง จะสวยแปลกตา
หรือเป็นสวนที่มีคุณภาพและสมบูรณ์เพียงใด หากเจ้าของสวนไม่ได้รับรู้ถึงความสวยงามที่เป็น
พิเศษเหล่านั้น ความโดดเด่นทางสังคมที่เกิดจากการรับรู้ของเจ้าของสวนก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้เช่นกัน
เจ้าของสวนทุกคนต่างรู้สึกในความสวยงามที่เป็นพิเศษของสวนตนเอง ดังที่เจ้าของสวนเล่าให้ฟัง
ว่า

“เราก็บลี้มๆ พุดในเชิงดีหรือไม่ดีไม่รู้ เราก็บ่สนใจ เค้าคงหยุดชม(ความสวยของสวน) นะ
แหละ”...พีปอ

“มีคนมาเที่ยวบ้านเรา เค้าก็บอกสวยมาก” และ “ทุกคนชม เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง” แต่ “เชิง
ไม่ต้องมาบอกซ้ำหรือซ้ำรู้แก่ใจอยู่แล้ว”...พีชัย

“ไม่มีใครไม่ชม” เค้าถามว่า “จัดเองเลยหรือ ไม่น่าเชื่อ”...พี้อร

“มันเหมือนเป็นเครดิตของเราครั้งนึง เราเคยทำบ้านสวยๆ แล้วเราก็บ่เก็บให้ลูกหลานดู”...พี
อร

“แรกๆนี่มาดูกันทุกวันเลย ถ้ามีคนมาอยู่บ้านก็มาดู (ข้างในบ้าน) กันใหญ่เลย เป็นของ
แปลกของหมู่บ้าน ตอนนี้ชินไปหมดละ”...พีเมษ

“สวยน่าอยู่ ชอบ”...พีเมษ

“แรกๆ เราก็บ่เปิดทุกวัน แล้วมันจะมีไฟ กลางคืนเนี่ย เป็นความภาคภูมิใจมาก พอน้ำมันดับ
ไฟมันส่องมาจากข้างล่าง มันจะเหมือนกับคลื่นน้ำ มันจะเหมือนกับม่านน้ำ บ้านอื่นเขาซีจรรย์าน
ผ่านไปผ่านมา ดูสวย เราก็บ่ตื่นตระหนก ดูสวย เราก็บ่จะภูมิใจ”...พี้นท

“(คนที่มาบ้าน)เค้าก็ถามว่า ต้นไม้นี้สวยจัง ต้นไรหรือ”...พี้นท

“สวนคูนๆนะ เคยลงในหนังสืออะไรีเปล่า”...พี้นท

คำชมที่เจ้าของสวนจดจำและนำมาเล่าให้ผู้ศึกษาฟังคือสิ่งที่บุรดิเยอเรียกว่า ‘ทุนทางสัญลักษณ์’ หรือสถานภาพ ชื่อเสียง และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ ในฐานะที่พวกเขาเป็นเจ้าของสวนสวยงาม ทุนทางสัญลักษณ์นี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเจ้าของสวนสวยงามกับผู้ที่ได้พบเห็นสวนสวยงามเหล่านั้น เพราะการยอมรับดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความเหนือกว่าของเจ้าของสวนสวยงาม ซึ่งเป็นอำนาจที่ปรากฏในรูปแบบของสถานภาพและเกียรติภูมิที่เหนือกว่าคนที่ได้พบเห็นสวนและไม่ได้มีสวนที่สวยงาม (กาญจนาและสมสุข 2551 : 550-551 ; ชนิตา เสงี่ยมไพศาลสุข 2550 : 82 ; Jenn Webb, Tony Schirato and Geoff Danaher : x-xi ; สายพิณ, 2551 : 6)

เมื่อทุนทางสัญลักษณ์ (การรับรู้ถึงความสวยงาม) ที่สร้างสถานภาพที่เหนือกว่าทำงานร่วมทุนทางเศรษฐกิจ (สวนที่สวยงาม) และทุนทางวัฒนธรรม (ความรู้/รสนิยมเกี่ยวกับสวน) ความเป็นชนชั้นกลางของเจ้าของสวนจึงปรากฏตัวเด่นชัดขึ้นและแยกห่างออกจากชนชั้นที่ต่ำกว่า(ชนชั้นกลางทั่วไปและชนชั้นล่าง) ความโดดเด่นทางสังคมของเจ้าของสวนจึงก่อตัวขึ้นผ่านการสร้างสวนสวยงามในบ้าน

อย่างไรก็ตาม เมื่อมองลงไปในรายละเอียดของความโดดเด่นทางสังคมของเจ้าของสวน เราจะพบว่าความโดดเด่นดังกล่าวไม่ใช่ความโดดเด่นของชนชั้นกลางที่เป็นหนึ่งเดียว ความโดดเด่นที่เกิดขึ้นจากความมีรสนิยมที่ดูเหมือนกับว่ามีองค์ประกอบร่วม 3 ลักษณะ แต่ชนชั้นกลางที่เป็นคนรวยใหม่และผู้ดีเก่าที่มีพื้นฐานทางครอบครัวและการสืบทอดทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก็ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของความมีรสนิยมในการจัดสวนที่แตกต่างกัน ผู้ดีเก่าอย่างพี่แจ้คที่มีทุนทางเศรษฐกิจที่ดีและมีทุนทางวัฒนธรรมที่ดีเป็นทุนเดิมกลับไม่ให้ความสำคัญกับราคาขององค์ประกอบสวนที่มีราคาแพงมากนัก พี่แจ้คจึงไม่เคยพูดถึงต้นไม้ที่มีราคาแพงเป็นหลักหมื่น สิ่ง พี่แจ้คให้ความสำคัญคือความสวยงามแปลกตาด้วยองค์ประกอบที่ไม่เหมือนใครโดยเน้นที่ทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมที่ซ่อนอยู่ในสวน อย่างเช่น คอนเซ็ปต์ของสวน ความเป็นอัจฉริยะของวัสดุ ความเก่าแก่ เป็นต้น

ในทางกลับกัน กลุ่มเจ้าของสวนที่เป็นคนรวยใหม่กลับให้ความสำคัญกับความมีค่าเพราะองค์ประกอบสวนที่มีราคาแพง ความสวยแปลกตาด้วยองค์ประกอบสวนที่ไม่เหมือนใคร และความมีคุณภาพของสวนในระดับที่สูงกว่าผู้ดีเก่า นั่นอาจเป็นเพราะ ต้นไม้และองค์ประกอบสวนที่มีราคาสูง ความโดดเด่นที่ไม่ซ้ำใคร ความ ‘เนียบ’ ขององค์ประกอบสวนคือสิ่งที่กลุ่มคนรวยใหม่สร้างขึ้นมาได้หรือเลียนแบบมาจากแหล่งทุนทางวัฒนธรรมอื่นๆ มาเพื่อสร้างสถานภาพของชนชั้นกลางให้โดดเด่น

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่อง สอนในบ้าน : การบริโภคเชิงสัญลักษณ์และการสร้างความโดดเด่นทางสังคม ที่มุ่งศึกษาการสร้างอัตลักษณ์และการสร้างความโดดเด่นทางสังคมของเจ้าของสอนจำนวน 10 คนผ่านสอนที่พวกเขาเป็นเจ้าของ เพื่อดูว่าการศึกษาสอนด้วยมุมมองแบบสังคมวิทยาที่ผู้ศึกษานำมาใช้ทำให้ผู้ศึกษาทำความเข้าใจกระบวนการสร้างและรักษาสถานะทางชนชั้นเจ้าของสอนได้ดีเพียงใด

มุมมองทางสังคมวิทยานำผู้ศึกษาไปสู่การเลือกระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview) เป็นหลัก เพื่อเข้าถึงความหมาย ความรู้สึกนึกคิด การประเมินค่า และรสนิยมของเจ้าของสอน นอกจากนี้ยังใช้วิธีการอื่นๆเข้ามาช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ไม่สามารถเก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ได้ วิธีการเหล่านั้นได้แก่ การสังเกต การถ่ายรูปเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้กับตนเอง

มุมมองทางสังคมวิทยาดังกล่าวคือแนวคิดเรื่องการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ของฌอง โบ德里ยาร์ด และแนวคิดเรื่องการสร้างความโดดเด่นทางสังคมของปีแอร์ บูร์ดิเยอ ผู้ศึกษาใช้แนวคิดทั้งสองแนวคิดเพื่อตอบประเด็นคำถามหลักในการศึกษา 2 ข้อ คือ

- 1) สอนที่เป็นวัตถุแห่งการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ได้สร้างอัตลักษณ์แก่เจ้าของสอนอย่างไร
- 2) การจัดสอนตกแต่งในบริเวณบ้านสะท้อนรสนิยมของเจ้าของบ้าน รวมทั้งสร้างความแตกต่างอันนำไปสู่การสร้างความโดดเด่นทางสังคม (social distinction) ให้แก่เจ้าของบ้านอย่างไร

การนำแนวคิดเรื่องการบริโภคเชิงสัญลักษณ์เข้ามาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสินค้าในระบบสังคมบริโภคนิยมโดยให้ความสนใจกับความสัมพันธ์แบบตรรกะของมูลค่าเชิงสัญลักษณ์ (logic of sign value) หรือตรรกะของความแตกต่าง (logic of difference) (กาญจนาและสมสุข 2551 : 465,646) ซึ่งทำให้เสพย์ทั้งวัตถุและสัญลักษณ์ที่พ่วงติดกับตัววัตถุนั้นไปด้วย แนวคิดนี้ช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสอนบ้านว่า สอนสัมพันธ์กับเจ้าของสอนแบบตรรกะของมูลค่าเชิงสัญลักษณ์ สอนจึงเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าสอนจะมีประโยชน์ใช้สอยด้วย แต่เจ้าของสอนก็บริโภคสอนในบ้านของตนเองเพื่อเสพย์สัญลักษณ์หรือความหมายเป็นสำคัญ สอนจะผ่านกระบวนการเข้ารหัสกลายเป็นสัญลักษณ์ที่ผู้ศึกษาพบว่าเป็นความหมายที่เจ้าของสอนเสพย์จากสอนในบ้านของตนเองซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 8 กลุ่มดังนี้

- 1) ความสุข ความสงบ ความผ่อนคลาย ความปลอดภัย ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เจ้าของสวนพูดถึงบ่อยที่สุด และเป็นความรู้สึกที่ทำให้สวนมีความหมายใกล้เคียงกับสปา รีสอร์ท หรือวัด
- 2) ความเป็นธรรมชาติ เพราะสวนมักเป็นคำตอบของความต้องการตั้งธรรมชาติมาไว้ใกล้ตัว
- 3) ความเป็นศิลปะ ที่เจ้าของสวนใช้เสพย์
- 4) ความคลาสสิก ความขลัง ความน่ารัก ซึ่งเป็นความหมายเชิงบวกที่เจ้าของให้กับองค์ประกอบสวนของตนเอง
- 5) ความฝันที่กลายเป็นจริง เมื่อลักษณะของสวนที่เจ้าของสวนรู้สึกประทับใจเข้ามาอยู่ในพื้นที่บ้านของตนเอง
- 6) ความสนุกสนานและเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นความหมายที่ผูกติดกับการมองว่าสวนคืองานอดิเรก
- 7) มาตรฐานที่ดีของบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่บ้านควรมีเพื่อทำให้บ้านดูดียิ่งขึ้น
- 8) ความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเป็นความรู้สึกถึงความมีชีวิตที่ดีกว่าเดิมเมื่อเป็นเจ้าของสวนสวยงาม

นอกจากความหมายที่เจ้าของสวนยึดถือร่วมกันแล้ว สวนได้ทำหน้าที่สร้างตัวตนหรืออัตลักษณ์ที่แตกต่างกันให้แก่เจ้าของสวนอีกด้วย เพราะสวนคือพื้นที่ที่เกิดขึ้นจากการนำองค์ประกอบของสวนหลายๆชิ้นมาประกอบเข้าด้วยกันบนพื้นที่แห่งการสะสมของเจ้าของสวน เมื่อพื้นที่สวนตัวนั้นประกอบไปด้วยสัญลักษณ์ขององค์ประกอบสวนหลายๆอย่างที่เจ้าของสวนบริโภค สวนจึงมีความสามารถในการสร้างอัตลักษณ์หรือตัวตนให้กับเจ้าของสวนหรือเป็นภาคขยายตัวตน (an extension of the self) ของเจ้าของสวนได้ ยกตัวอย่างเช่น สวนโมเดิร์นที่มีศาลาไม้สักกลางสวนที่หรูหราและเก็บรายละเอียดเป็นอย่างดีจึงเป็นภาคขยายของตัวตนที่หรูหราและรักความเป็นระเบียบของเจ้าของสวน การผสมผสานสไตล์สวนเข้าด้วยกันจึงเป็นภาคขยายของตัวตนที่มีศิลปะและความเป็นตัวของตนเองไม่ชอบอะไรที่เหมือนกันคนอื่นของเจ้าของสวน

การบริโภคสวนสวยงามได้สร้างตัวตนให้กับเจ้าของสวน 2 ด้าน ด้านหนึ่งการเป็นเจ้าของสวนเป็นการบอกว่าเจ้าของสวนอยู่ในชนชั้นทางสังคมเดียวกันกับคนที่มีสวนคนอื่นๆ ดังเช่นเจ้าของสวนที่มีสวนสวยงามเหมือนกับครอบครัว เพื่อน และกลุ่มทางสังคมในจินตนาการ รวมทั้งบอกถึงสถานะทางชนชั้นว่าอย่างน้อยก็ต้องเป็นชนชั้นกลาง อีกด้านหนึ่งการจัดสวนตกแต่งในบ้านก็ทำให้เจ้าของสวนแตกต่างจากคนอื่นในสังคม เจ้าของสวนที่มีสวนสวยงามในบ้านจึงแตกต่างจากคนที่ไม่มีสวนสวยงามในบ้านหรือมีสวนในบ้านแต่ไม่สวยงาม รวมทั้งยังต่างจากคนที่

มีส่วนสวยงามเหมือนกัน เพราะเจ้าของสวนแต่ละแห่งต่างจัดสวนของตนเองให้มีความแตกต่างจากสวนของคนอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น ท่ามกลางเจ้าของสวนที่มีสวนโมเดิร์นเหมือนกันแต่สวนของเขากลับต่างกันเนื่องจาก สวนของคนหนึ่งเป็นสวนโมเดิร์นอารมณ์หรู สวนของอีกคนหนึ่งเป็นสวนโมเดิร์นดิบๆเพลนๆ แต่อีกคนหนึ่งกลับเป็นสวนหินโมเดิร์น

เมื่อการบริโภคคือกระบวนการที่ทำให้ผู้คนเหมือนกับคนอื่นพร้อมๆกับการทำให้คนนั้นมีบางซอกบางมุมที่แตกต่างจากคนอื่น (กาญจนาและสมสุข 2551 : 465) การบริโภคสวนในบ้านจึงทำให้เจ้าของสวนเหมือนกับคนที่อยู่ในชนชั้นเดียวกันพร้อมๆกับทำให้เจ้าของสวนต่างจากคนที่อยู่ในชนชั้นอื่นๆ หรือแม้กระทั่งคนที่มีสวนสวยงามเหมือนกัน สวนจึงทำงานไม่ต่างกับระบบแพชชัน (Baudrillard 1998 : 92-94) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเจ้าของสวนปรับเปลี่ยนสไตล์/รูปแบบสวนของตนเองใหม่

นอกจากโบตรียาร์ดแล้ว บุรีดิเยอก์สนใจอธิบายเกี่ยวกับการสร้างความโดดเด่นทางสังคมเช่นกัน แต่เป็นความสนใจที่มาจากจุดยืนคนละแบบ บุรีดิเยอก์อธิบายว่า ความโดดเด่นทางสังคมหรือความแตกต่างอย่างโดดเด่นจากคนอื่น เกิดขึ้นจากการสะสมทุนของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสัญลักษณ์ ในการศึกษาการสร้างความโดดเด่นทางสังคมผ่านสวนบ้าน ผู้ศึกษาจึงศึกษาการสะสมทุนทางเศรษฐกิจผ่านราคาของบ้านและสวน อาชีพของเจ้าของสวน ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมผ่านความรู้เกี่ยวกับสวน รสนิยมเกี่ยวกับสวน รวมทั้งศึกษาทุนทางสัญลักษณ์หรือการที่สวนได้รับการยอมรับผ่านคำชื่นชมของผู้มาเยือนและการได้รับการคัดเลือกให้ลงในนิตยสาร/คู่มือการจัดสวน

จากการศึกษาพบความหลากหลายของการสะสมทุนของเจ้าของสวนทั้ง 10 คน ภายใต้วัตถุของความเป็นชนชั้นกลางเหมือนกัน ผู้ศึกษาพบว่าเจ้าของสวนมีทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสัญลักษณ์ในระดับที่แตกต่างกัน พวกเขาอาชีพที่แตกต่างหลากหลาย มีภูมิหลังทางครอบครัวที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับสวนในระดับที่ต่างกัน ความหลากหลายของทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมทำให้พวกเขาไม่ใช่ชนชั้นกลางที่มีความเป็นเนื้อเดียวกัน แต่เป็นความเหมือนท่ามกลางรายละเอียดที่แตกต่างกัน

ตัวตนของชนชั้นกลางที่ก่อตัวขึ้นจากการเป็นเจ้าของสวนสวยงามในบ้านที่ศึกษาผ่านแนวคิดของโบตรียาร์ดและบุรีดิเยอก์จึงแตกต่างกันจากการอธิบายกระบวนการสร้างตัวตนที่ต่างกัน ตัวตนของโบตรียาร์ดเกิดขึ้นจากสัญญาะขององค์ประกอบสวนและสวนที่ตรงกับตัวตนที่เจ้าของสวนอยากจะเป็นหรือเป็นอยู่แล้วแต่ต้องการสะท้อนตัวตนนั้นผ่านสวน ในขณะที่ตัวตนแบบบุรีดิเยอก์เกิดจากโครงสร้างบางอย่างที่คอยกำกับตัวตน

ปัญหาก็คือ เราจะอธิบายตัวตนของเจ้าของสวนได้อย่างไร เมื่อแนวคิดทั้งสองแนวคิด อธิบายที่มาของกระบวนการสร้างตัวตนของเจ้าของสวนที่เป็นชั้นกลางแตกต่างกัน การตอบ คำถามดังกล่าวคงต้องย้อนกลับมาดูจุดยืนและข้อจำกัดของแต่ละแนวคิด เมื่อนำแนวคิดเหล่านั้น มาใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์การจัดสวนในบ้าน

ในขณะที่แนวคิดการบริโภคเชิงสัญญาของโบดริยาร์ดมองว่า ‘ตัวตนคือความไม่มีอะไร’ เพราะตัวตนเกิดขึ้นจากการบริโภคสัญญาค่าซึ่งเป็นการบริโภคอย่างต่อเนื่องไม่มีวันจบสิ้น แต่แนวคิดการสร้างความโดดเด่นทางสังคมของบูร์ดิเยอได้พยายามที่จะเข้าใจการสร้างตัวตนของ คนด้วยพื้นฐานความคิดที่ว่า การสร้างตัวตนของคนมีโครงสร้างบางอย่างคอยกำกับอยู่ โครงสร้าง เหล่านั้นอาจเป็นได้ตั้งแต่ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ระดับการศึกษา สภาพความเป็น อยู่ของครอบครัว โครงสร้างเหล่านั้นจะส่งผลให้เกิดโครงสร้างที่คอยกำหนดการกระทำและ การสร้างตัวตนของแต่ละคนที่เขาเรียกว่า ฮาบิทัส (habitus) และโครงสร้างในรูปแบบของฮาบิทัส หรือฮาบิทัสที่สร้างขึ้นจากโครงสร้างดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เกิดความโดดเด่นทางสังคม ซึ่งสร้าง ตัวตนที่แตกต่างให้กับเจ้าของสวน

การนำแนวคิดการสร้างความโดดเด่นทางสังคมของปีแอร์ บูร์ดิเยอมาใช้ในการศึกษาการ ดำรงสถานะทางสังคมโดยการสร้างความโดดเด่นทางสังคมนั้นค่อนข้างมีปัญหากับการนำมา วิเคราะห์ชนชั้นกลางในสังคมไทย เนื่องจาก

- 1) “ชนชั้นกลาง” เป็นชนชั้นที่มีความหมายกว้างและมีความหลากหลายสูงมาก การศึกษาความโดดเด่นทางสังคมโดยเหมารวมว่า คนที่อยู่ในชนชั้นกลางเหมือนกัน จะมีความโดดเด่นทางสังคมที่เหมือนกันในทุกมิติจึงเป็นการอธิบายที่มีลักษณะเหมา รวมมากเกินไป (overgeneralization)
- 2) แนวคิดการสร้างความโดดเด่นทางสังคมที่บูร์ดิเยอเสนอนั้น เป็นแนวคิดที่บูร์ดิเยอ นำมาใช้กับชนชั้นนำในการอธิบายการสืบทอดความเป็นชนชั้นนำที่มีชาติตระกูลที่สูง ส่งผ่านกระบวนการอบรมเลี้ยงดู นั้นหมายความว่าคนในรุ่นพ่อแม่รวมทั้งรุ่นปู่ย่า/ตา ยายของชนชั้นนำจะต้องเป็นผู้ครอบครองทุนทางวัฒนธรรมและรูปแบบการใช้ชีวิตที่ สร้างความโดดเด่นอยู่แล้ว พวกเขาจึงสืบทอดคุณสมบัติเหล่านี้มายังรุ่นลูกหลาน ของพวกเขาได้ แต่ในกรณีของชนชั้นกลางที่ไม่ได้เกิดในครอบครัวที่มีทุนทาง วัฒนธรรมและรูปแบบการใช้ชีวิตเช่นนั้น สิ่งที่พวกเขาทำคือการสะสมทุนทาง วัฒนธรรมที่พัฒนาจากการเลียนแบบชนชั้นที่สูงกว่าหรือการเลียนแบบแฟชั่นที่กำลัง

ได้รับความนิยมน การอธิบายการสร้างทุนทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการเลียนแบบจึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดของบุรีดิเยอ

ถึงแม้ว่าแนวคิดการสร้างความโดดเด่นทางสังคมจะมีข้อจำกัดดังที่ได้กล่าวมา แต่การนำแนวคิดมาใช้โดยการแบ่งชนชั้นกลางออกเป็น 2 กลุ่มตามภูมิหลังทางครอบครัวที่แตกต่างกันเป็นกลุ่มผู้ดีเก่าและกลุ่มคนรวยใหม่ก็สามารถทำให้แนวคิดของบุรีดิเยอทำหน้าที่อธิบายชนชั้นกลางได้ โดยเฉพาะการนำมาอธิบายกับกลุ่มผู้ดีเก่าที่เป็นชนชั้นกลางที่เติบโตมาในครอบครัวที่เป็นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีจึงมีทั้งทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แนวคิดการสร้างความโดดเด่นทางสังคมจึงทำหน้าที่อธิบายถึงตัวตนและสถานะทางชนชั้นของพีแฉ็ค ซึ่งเป็นตัวตนที่เกิดขึ้นจากการสืบทอดความเป็นชนชั้นนำผ่านการเลี้ยงดูได้เป็นอย่างดี

ข้อจำกัดของแนวคิดเรื่องการสร้างความโดดเด่นทางสังคมที่มีปัญหาในการอธิบายเจ้าของสวนที่เป็นชนชั้นกลางซึ่งเป็นกลุ่มทางสังคมที่คลุมเครือนี้ โดยเฉพาะการอธิบายกลุ่มคนรวยใหม่ สามารถแก้ไขได้ด้วยการนำแนวคิดเรื่องการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งอธิบายว่าการสร้างตัวตนของชนชั้นกลางที่ไม่ได้เกิดจากรากหรือแก่นแกนซึ่งสืบทอดมาจากครอบครัวเดิม แต่เป็นตัวตนที่เกิดจากการบริโภคเพื่อเลียนแบบและไม่มีวันจบสิ้น ดังเช่น การสร้างตัวตนของเจ้าของสวนบนพื้นที่บ้านหลังใหม่ด้วยสไตล์สวนที่ตนเองชื่นชอบ รวมทั้งความหลากหลายของสไตล์การจัดสวนในบ้านของชนชั้นกลางที่ไม่ได้สร้างขึ้นจากการสะสมและสืบทอดทุนทางวัฒนธรรมในบริบททางครอบครัวเดิมของตนเอง แต่เกิดจากการสร้าง/สะสมทุนทางวัฒนธรรมแบบใหม่ผ่านการบริโภค ความไม่มีแก่นแกนดังกล่าวทำให้เห็นชนชั้นกลางที่ไม่ได้สืบทอดทุนทางวัฒนธรรมจากต้นตระกูลเดิม ต่างไขว่คว้าหาแก่นของความเป็นคนชั้นกลาง แก่นแกนของความเป็นคนชั้นกลางที่พวกเขายึดถือก็สัญลักษณ์ที่บริโภคพวกเขาสามารถบริโภคได้ ในบริบทของการเป็นเจ้าของสวนบ้านสัญลักษณ์เหล่านั้นปรากฏผ่านสไตล์การจัดสวนและของแต่งสวนที่กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มชนชั้นกลาง นอกจากนี้ พวกเขายังสร้างตัวตนที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เป็นการเลียนแบบมากเกินไป ด้วยการนำสไตล์สวนที่เหมือนกันเหล่านั้นมาประยุกต์ให้เกิดความแตกต่าง การสร้างตัวตนจากการไขว่คว้าว่าทุนทางวัฒนธรรมที่ไร้รากจึงเป็นสิ่งที่อธิบายการเกิดขึ้นของสถานะและตัวตนคนชั้นกลางที่สร้างขึ้นจากความไม่มีแก่นแกนได้เป็นอย่างดี

แนวคิดการสร้างความโดดเด่นทางสังคมนั้นสามารถนำมาอธิบายกับกลุ่มชนชั้นกลางที่เป็นผู้ดีเก่าที่มีภูมิหลังทางสังคมที่ดีจากการเป็นสมาชิกของครอบครัวที่ทำหน้าที่สืบทอดทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมที่ดีจากตระกูลของตนเองได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่แนวคิดการบริโภคเชิงสัญลักษณ์สามารถอธิบายการสร้างและอ้างสถานะทางสังคมของชนชั้นกลางที่เป็นคนรวย

ใหม่ซึ่งมีทุนทางเศรษฐกิจในระดับสูง แต่กลับไม่มี 'มรดก' ของทุนทางวัฒนธรรมแบบที่ตนเอง ต้องการจากครอบครัวเดิมมากนัก แนวคิดการบริโภคเชิงสัญญะจึงอธิบายตัวตนของชนชั้นกลางที่ สร้างทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมขึ้นมาด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังทำให้เรา เข้าใจถึงชนชั้นกลางในฐานะที่เป็นชนชั้นที่หมกหมุ่นอยู่กับการบริโภคและร่นวอยการนำเสนอ ตัวตนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

สวนสวยงามในบ้านจึงเป็นการบริโภคเชิงสัญญะแบบหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทาง สังคมของชนชั้นกลางในสังคมไทยที่นับวันจะยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จากการนำทุนทาง วัฒนธรรมและทุนทางเศรษฐกิจมาใช้ในการสร้างและสืบทอดสถานะทางความเป็นชนชั้นกลาง ของตนเอง